

Załącznik nr 2
do Uchwały Nr 2/2017
Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej
z dnia 12 stycznia 2017 r.

RAPORT Z WIZYTACJI

(profil praktyczny)

**dokonanej w dniach 18-19 maja 2017 roku na kierunku filologia angielska
prowadzonym w Państwowej Wyższej Szkole Zawodowej im. Szymona Szymonowica
w Zamościu**

Warszawa, 2017

1. INFORMACJA O WIZYTACJI I JEJ PRZEBIEGU.....	4
1.1. SKŁAD ZESPOŁU OCENIAJĄCEGO POLSKIEJ KOMISJI AKREDYTACYJNEJ.....	4
1.2. INFORMACJA O PROCESIE OCENY.....	4
2. PODSTAWOWE INFORMACJE O PROGRAMIE KSZTAŁCENIA NA OCENIANYM KIERUNKU	5
3. OGÓLNA OCENA SPEŁNIENIA KRYTERIÓW OCENY PROGRAMOWEJ	6
4. SZCZEGÓŁOWY OPIS SPEŁNIENIA KRYTERIÓW OCENY PROGRAMOWEJ	8
KRYTERIUM 1. KONCEPCJA KSZTAŁCENIA I JEJ ZGODNOŚĆ Z MISJĄ ORAZ STRATEGIĄ UCZELNI.....	8
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 1	8
1.1. Koncepcja kształcenia	8
1.2. Badania naukowe w dziedzinie nauki związanej z kierunkiem studiów	9
1.3. Efekty kształcenia	10
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron	13
Dobre praktyki.....	14
Zalecenia	14
KRYTERIUM 2. PROGRAM KSZTAŁCENIA ORAZ MOŻLIWOŚĆ OSIĄGNIĘCIA ZAKŁADANYCH EFEKTÓW KSZTAŁCENIA	14
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 2	14
2.1. Program i plan studiów - dobór treści i metod kształcenia	14
2.2. Skuteczność osiągania zakładanych efektów kształcenia	19
2.3. Rekrutacja kandydatów, zaliczanie etapów studiów, dyplomowanie, uznawanie efektów kształcenia oraz potwierdzanie efektów uczenia się	22
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron	24
Dobre praktyki.....	25
Zalecenia	25
KRYTERIUM 3. SKUTECZNOŚĆ WEWNĘTRZNEGO SYSTEMU ZAPEWNIENIA JAKOŚCI KSZTAŁCENIA	25
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 3	25
3.1. Projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie i okresowy przegląd programu kształcenia	25
3.2. Publiczny dostęp do informacji.....	27
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron	27
Dobre praktyki.....	28
Zalecenia	28
KRYTERIUM 4. KADRA PROWADZĄCA PROCES KSZTAŁCENIA	29
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 4	29
4.1. Liczba, dorobek naukowy/artystyczny oraz kompetencje dydaktyczne kadr	29

4.2. Obsada zajęć dydaktycznych	30
4.3. Rozwój i doskonalenie kadry	30
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron	31
Dobre praktyki.....	31
Zalecenia	32
KRYTERIUM 5. WSPÓŁPRACA Z OTOCZENIEM SPOŁECZNO-GOSPODARCZYM W PROCESIE KSZTAŁCENIA.....	32
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 5	32
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron	33
Dobre praktyki.....	33
Zalecenia	33
KRYTERIUM 6. UMIĘDZYNARODOWIENIE PROCESU KSZTAŁCENIA.....	33
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 6	33
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron	34
Dobre praktyki.....	34
Zalecenia	35
KRYTERIUM 7. INFRASTRUKTURA WYKORZYSTYWANA W PROCESIE KSZTAŁCENIA.....	35
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 7	35
7.1. Infrastruktura dydaktyczna i naukowa	35
7.2. Zasoby biblioteczne, informacyjne oraz edukacyjne	35
7.3. Rozwój i doskonalenie infrastruktury	36
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron	36
Dobre praktyki.....	37
Zalecenia	37
KRYTERIUM 8. OPIEKA NAD STUDENTAMI ORAZ WSPARCIE W PROCESIE UCZENIA SIĘ I OSIĄGANIA EFEKTÓW KSZTAŁCENIA	37
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 8	37
8.1. Skuteczność systemu opieki i wspierania oraz motywowania studentów do osiągnięcia efektów kształcenia.....	37
8.2. Rozwój i doskonalenie systemu wspierania oraz motywowania studentów.....	38
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron	39
Dobre praktyki.....	39
Zalecenia	39
5. OCENA DOSTOSOWANIA SIĘ JEDNOSTKI DO ZALECEŃ Z OSTATNIEJ OCENY PKA, W ODNIESIENIU DO WYNIKÓW BIEŻĄCEJ OCENY	39
ZAŁĄCZNIKI.....	40

ZAŁĄCZNIK NR 1. PODSTAWA PRAWNA OCENY JAKOŚCI KSZTAŁCENIA	40
ZAŁĄCZNIK NR 2. SZCZEGÓŁOWY HARMONOGRAM PRZEPROWADZONEJ WIZYTACJI UWZGLĘDNIAJĄCY PODZIAŁ ZADAŃ POMIĘDZY CZŁONKÓW ZESPOŁU OCENIAJĄCEGO	41
ZAŁĄCZNIK NR 3. OCENA WYBRANYCH PRAC ETAPOWYCH I DYPLOMOWYCH	42
ZAŁĄCZNIK NR 4. WYKAZ NAUCZYCIELI AKADEMICKICH, KTÓRZY MOGĄ BYĆ ZALICZENI DO MINIMUM KADROWEGO KIERUNKU (SPOŚRÓD NAUCZYCIELI AKADEMICKICH, KTÓRZY ZŁOŻYLI OŚWIADCZENIE O WYRAŻENIU ZGODY NA ZALICZENIE DO MINIMUM KADROWEGO).....	60
ZAŁĄCZNIK NR 5. WYKAZ NAUCZYCIELI AKADEMICKICH, KTÓRZY NIE MOGĄ BYĆ ZALICZENI DO MINIMUM KADROWEGO KIERUNKU (SPOŚRÓD NAUCZYCIELI AKADEMICKICH, KTÓRZY ZŁOŻYLI OŚWIADCZENIE O WYRAŻENIU ZGODY NA ZALICZENIE DO MINIMUM KADROWEGO)	65
ZAŁĄCZNIK NR 6. WYKAZ MODUŁÓW ZAJĘĆ, KTÓRYCH OBSADA ZAJĘĆ JEST NIEPRAWIDŁOWA.....	66
ZAŁĄCZNIK NR 7. INFORMACJA O HOSPITOWANYCH ZAJĘCIACH I ICH OCENA	66

Informacja o wizytacji i jej przebiegu

1.1. Skład zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej

Przewodniczący: Prof. dr hab. Ryszard Kasperowicz, członek PKA,

członkowie:

- 1. Dr hab. Ariadna Strugielska- członek PKA**
- 2. Prof. dr hab. Wojciech Kalaga – członek PKA**
- 3. Mgr Beata Sejdak- ekspert PKA ds. postępowania oceniającego**
- 4. Grzegorz Konecniak- ekspert PKA, przedstawiciel pracodawców**
- 5. Patrycja Pilat – ekspert PKA ds. studenckich**

1.2. Informacja o procesie oceny

Ocena jakości kształcenia na kierunku *filologia* prowadzonym w Państwowej Wyższej Szkole Zawodowej im. Szymona Szymonowica w Zamościu została przeprowadzona z inicjatywy Polskiej Komisji Akredytacyjnej w ramach harmonogramu prac przyjętego przez Prezydium PKA na rok akademicki 2016/2017. Polska Komisja Akredytacyjna po raz drugi oceniała jakość kształcenia na w/w. kierunku w związku z upływem okresu obowiązywania oceny pozytywnej, wyrażonej w Uchwale Prezydium PKA z dnia 7 października 2010 r.

Bieżąca wizytacja została przygotowana i przeprowadzona zgodnie z obowiązującą procedurą oceny programowej, której dokonuje Polska Komisja Akredytacyjna.

Zespół Oceniający PKA poprzedził wizytację zapoznaniem się z raportem Samooceny przedłożonym przez władze Uczelni, odbył także spotkanie organizacyjne w celu omówienia wykazu spraw wymagających wyjaśnienia z władzami Uczelni i ocenianej jednostki oraz ustalenia szczegółowego harmonogramu przebiegu wizytacji; dokonano również podziału zadań pomiędzy członków Zespołu.

W trakcie wizytacji odbyły się spotkania z nauczycielami akademickimi prowadzącymi zajęcia na ocenianym kierunku studiów, ze studentami, z osobami i gremiami odpowiedzialnymi za praktyki, osoby niepełnosprawne oraz wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia, z Samorządem Studenckim, Kołem Naukowym, a także przedstawicielem Biura Karier. Przeprowadzono także hospitacje zajęć oraz wizytację bazy dydaktycznej wykorzystywanej w realizacji zajęć na ocenianym kierunku studiów. W toku wizytacji Zespół dokonał przeglądu prac dyplomowych i etapowych, a także przedłożonej dokumentacji.

Przed zakończeniem wizytacji dokonano wstępnych podsumowań, sformułowano uwagi i zalecenia, o których Przewodniczący Zespołu poinformował władze Uczelni i jednostki na spotkaniu podsumowującym.

Wizytacja odbyła się w bardzo dobrej atmosferze, pracownicy Uczelni dołożyli wszelkich starań, by zapewnić sprawny przebieg wizytacji.

Podstawa prawna oceny została określona w Załączniku nr 1, a szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji, uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego, w Załączniku nr 2.

1. Podstawowe informacje o programie kształcenia na ocenianym kierunku

(Jeśli kierunek jest prowadzony na różnych poziomach kształcenia, informacje należy

przedstawić dla każdego poziomu kształcenia)

Nazwa kierunku studiów	filologia	
Poziom kształcenia (studia I stopnia/studia II stopnia/jednolite studia magisterskie)	Studia I stopnia.	
Profil kształcenia	Praktyczny	
Forma studiów (stacjonarne/niestacjonarne)	Stacjonarne	
Nazwa obszaru kształcenia, do którego został przyporządkowany kierunek (w przypadku, gdy kierunek został przyporządkowany do więcej niż jednego obszaru kształcenia należy podać procentowy udział liczby punktów ECTS dla każdego z tych obszarów w liczbie punktów ECTS przewidzianej w planie studiów do uzyskania kwalifikacji odpowiadającej poziomowi kształcenia)	Obszar: nauki humanistyczne – 87%; nauki społeczne – 13%.	
Dziedziny nauki/sztuki oraz dyscypliny naukowe/artystyczne, do których odnoszą się efekty kształcenia na ocenianym kierunku (zgodnie z rozporządzeniem MNiSW z dnia 8 sierpnia 2011 w sprawie obszarów wiedzy, dziedzin nauki i sztuki oraz dyscyplin naukowych i artystycznych, Dz.U. 2011 nr 179 poz. 1065)	Dziedzina: nauki humanistyczne. Dyscypliny naukowe: językoznawstwo, literaturoznawstwo, kulturoznawstwo. Dziedzina: nauki społeczne. Dyscypliny naukowe: psychologia, pedagogika.	
Liczba semestrów i liczba punktów ECTS przewidziana w planie studiów do uzyskania kwalifikacji odpowiadającej poziomowi kształcenia	Liczba punktów ECTS: 180; 6 semestrów.	
Wymiar praktyk zawodowych / liczba godzin praktyk	Rok II i III, semestr 3, 4, 5 i 6/ 225 godz. specjalności nauczycielskiej; Rok II i III, semestr 3, 4, 5 i 6/ 480 godz. specjalność język angielski w biznesie i turystyce.	
Specjalności realizowane w ramach kierunku studiów	Nauczycielska; Język angielski w biznesie i turystyce.	
Tytuł zawodowy uzyskiwany przez absolwentów	Licencjat	
Liczba nauczycieli akademickich zaliczanych do minimum kadrowego	12	
	Studia stacjonarne	Studia niestacjonarne
Liczba studentów kierunku	101	
Liczba godzin zajęć wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich i studentów na studiach stacjonarnych	2255	

2. Ogólna ocena spełnienia kryteriów oceny programowej

Kryterium	Ocena stopnia spełnienia
------------------	---------------------------------

	kryterium¹ Wyróżniająca / W pełni / Zadowolająca/ Częściowa / Negatywna
Kryterium 1. Koncepcja kształcenia i jej zgodność z misją oraz strategią uczelni	W pełni
Kryterium 2. Program kształcenia oraz możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia	W pełni
Kryterium 3. Skuteczność wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia	W pełni
Kryterium 4. Kadra prowadząca proces kształcenia	W pełni
Kryterium 5. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w procesie kształcenia	W pełni
Kryterium 6. Umiejdzynarodowienie procesu kształcenia	W pełni
Kryterium 7. Infrastruktura wykorzystywana w procesie kształcenia	W pełni
Kryterium 8. Opieka nad studentami oraz wsparcie w procesie uczenia się i osiągania efektów kształcenia	W pełni

Jeżeli argumenty przedstawione w odpowiedzi na raport z wizytacji lub wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy będą uzasadniały zmianę uprzednio sformułowanych ocen, raport powinien zostać uzupełniony. Należy, w odniesieniu do każdego z kryteriów, w obrębie którego ocena została zmieniona, wskazać dokumenty, przedstawić dodatkowe argumenty i informacje oraz syntetyczne wyjaśnienia przyczyn, które spowodowały zmianę, a ostateczną ocenę umieścić w tabeli 1.

Tabela 1

Kryterium	Ocena spełnienia kryterium¹ Wyróżniająca / W pełni / Zadowolająca/ Częściowa
Uwaga: należy wymienić tylko te kryteria, w odniesieniu do których nastąpiła zmiana oceny	

¹ W przypadku gdy oceny dla poszczególnych poziomów kształcenia różnią się, należy wpisać ocenę dla każdego poziomu odrębnie.

3. Szczegółowy opis spełnienia kryteriów oceny programowej

Kryterium 1. Koncepcja kształcenia i jej zgodność z misją oraz strategią uczelni

1.1. Koncepcja kształcenia

1.2. Prace rozwojowe w obszarach działalności zawodowej/gospodarczej właściwych dla kierunku studiów

1.3. Efekty kształcenia

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 1

Koncepcja kształcenia na ocenianym kierunku zakłada edukację na rzecz rozwoju Zamościa i regionu, poprzez ofertę kształcenia łączącą rzetelną i aktualną wiedzę z umiejętnościami praktycznymi i kompetencjami społecznymi. W koncepcję kształcenia wpisana jest jej elastyczność, która pozwala reagować na zmiany zachodzące na rynku pracy poprzez tworzenie nowych specjalności i modyfikowanie istniejących programów kształcenia.

Analiza dokumentacji przedstawionej przez jednostkę oraz rozmowy z interesariuszami wewnętrznymi i zewnętrznymi pozwalają stwierdzić, że koncepcja kształcenia na kierunku filologia prowadzonym w Instytucie Humanistycznym PWSZ im. Szymona Szymonowica w Zamościu wpisuje się w misję uczelni, przyjętą Uchwałą Senatu nr 212/XXII/2017. Misja uczelni zakłada kształcenie młodzieży na potrzeby rynku lokalnego i krajowego w sposób umożliwiający zarówno odnalezienie się absolwentów na dynamicznie zmieniającym się rynku pracy, jak i podjęcie przez nich kształcenia na dalszych etapach edukacyjnych. Kształcenie na kierunku filologia obejmuje zarówno moduł przedmiotów podstawowych, umożliwiających zdobycie wiedzy na poziomie adekwatnym do podjęcia dalszego kształcenia, jak i moduły specjalizacyjne: nauczycielski i język angielski w biznesie i turystyce. Rolą tych ostatnich jest wspomaganie lokalnych placówek oświatowych i przedsiębiorstw poprzez kształcenie potencjalnych pracowników, których kompetencje są dostosowane do wymogów otoczenia społeczno-gospodarczego. Strategia rozwoju PWSZ im. Szymona Szymonowica w Zamościu zakłada podwyższanie jakości i efektywności procesu kształcenia, doskonalenie infrastruktury wspierającej ten proces oraz wzmacnianie pozycji uczelni. Koncepcja kształcenia na ocenianym kierunku wpisuje się w cele strategiczne uczelni poprzez: tworzenie i modyfikowanie programów kształcenia z uwzględnieniem potrzeb rynku pracy, przy udziale przedstawicieli środowiska lokalnego, co zauważalne jest szczególnie w przypadku modułów specjalnościowych, w tym praktyk zawodowych; podnoszenie jakości zajęć dydaktycznych poprzez wprowadzanie autorskich rozwiązań, co ilustruje moduł specjalności nauczycielskiej, w dużej mierze oparty na wynikach projektu unijnego: „Praktyki pedagogiczne drogą do innowacyjnego szkolnictwa” (2010-2014), w który zaangażowana była kadra i studenci ocenianego kierunku; integrowanie interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych w działaniach na rzecz rozwoju kierunku i regionu, na co wskazuje zatrudnianie na kierunku nauczycieli-praktyków, prowadzących między innymi zajęcia z *Pedagogiki przedszkolnej i na I i II etapie edukacji, Tłumaczeń w biznesie i turystyce, Terminologii specjalistycznej w biznesie* oraz seminarium dyplomowe (aplikacyjne), a także organizowanie konferencji naukowych z udziałem interesariuszy zewnętrznych (nauczycieli języka angielskiego w regionie). Koncepcja kształcenia wykorzystuje doświadczenia międzynarodowe, szczególnie te, które interesariusze wewnętrzni zdobywają dzięki znaczącemu udziałowi studentów z Ukrainy w populacji studentów na kierunku. W trakcie rozmów z pracownikami, Zespół oceniający otrzymał informacje dotyczące wpływu studentów zagranicznych na program kształcenia, który charakteryzuje, na przykład, unikanie zadań tłumaczeniowych (polsko-angielskich), wzbogacanie treści fonetycznych o dźwięki typowe dla języka ukraińskiego oraz kształtowanie wrażliwości interkulturowej i kompetencji społecznych (tolerancji).

W jednostce prowadzącej oceniany kierunek prowadzone są prace rozwojowe w

obszarach działalności zawodowej właściwych dla kierunku studiów. Mimo że kształcenie na profilu praktycznym rozpoczęło się w cyklu 2015/2016 (studenci trzeciego roku są jeszcze kształceni na profilu ogólnoakademickim), Instytut systematycznie wprowadza zmiany w obrębie treści nauczania na podstawie opinii interesariuszy zewnętrznych i aktywnie współpracuje z placówkami edukacyjno-wychowawczymi, organizując cykliczne przedsięwzięcia i angażując studentów na rzecz popularyzacji języka angielskiego wśród uczniów szkół ponadgimnazjalnych. Instytut Organizuje „Konkurs Języka Angielskiego”, „Konkurs Fantastic@”, „Konkurs recytatorski”, „Konkurs translatorski”, „Dyktando języka angielskiego”. Kadra ocenianego kierunku współpracuje z firmą ETS Global w obszarze egzaminów międzynarodowych/praktycznych z języka angielskiego, np. TOEFL, TOEIC. Efektem tej współpracy jest możliwość uzyskania certyfikatu TOEFL JUNIOR w ramach konkursu języka angielskiego. Jednostka prowadzi również zajęcia dla młodzieży szkół ponadgimnazjalnych (w cyklu 2016-2017), a wśród podejmowanych tematów można podać takie przykłady, jak: „Rola kultury i wartości w procesie wychowania – wykład śpiewany”, „Brexit: disaster, freedom or a mixed blessing” czy „Fortuna kołem się toczy: jak motoryzacja ukształtowała Amerykę”. W sumie w ciągu bieżącego roku akademickiego przeprowadzono aż 8 takich spotkań. Tematyka wiąże się bezpośrednio ze specjalnością, a niektóre przedsięwzięcia konkretnie z biznesem i kulturą anglojęzyczną. W efekcie Instytut zdobywa wiedzę na temat środowiska przyszłych studentów i w pełni wykorzystuje ją w planowaniu treści kształcenia dla studentów z kolejnego naboru, a także przy uaktualnianiu treści w sylabusach dla kolejnych roczników. Rozwój koncepcji kształcenia na kierunku zakłada wykorzystywanie zdobytych doświadczeń oraz rozwijanie programu kształcenia w oparciu o najnowsze tendencje w dziedzinie dydaktyki języków obcych (poprzez współpracę z wydawnictwami MAC i WSiP obcych) oraz turystyki (poprzez organizowanie staży studenckich w nowoczesnych przedsiębiorstwach branżowych regionu).

Na podstawie Uchwały Senatu nr 117/XII/2015 z dnia 21 września 2015 roku studia na filologii angielskiej prowadzone są w oparciu o Krajowe Ramy Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego. Senat przyporządkował kierunek filologia angielska do dwóch obszarów kształcenia, tj. obszaru nauk humanistycznych i nauk społecznych. W zestawieniu efektów kształcenia określono udział obszarów kształcenia (nauki humanistyczne – 87% i społeczne – 13%), wskazano dziedziny i dyscypliny naukowe: językoznawstwo, kulturoznawstwo, literaturoznawstwo w ramach dziedziny nauki humanistyczne, psychologia, pedagogika (w ramach dziedziny nauki społeczne), poziom (pierwszy) i profil kształcenia (praktyczny), a także formę studiów (stacjonarną).

Podział efektów kierunkowych przedstawia się następująco: wiedza – 13 efektów, umiejętności – 12 efektów, kompetencje społeczne – 8 efektów. Treść efektów kierunkowych jest często nadmiernie rozbudowana, ponieważ zawarto w niej również efekty kształcenia powiązane z daną specjalizacją (nauczycielską lub Język angielski w biznesie i turystyce), szczególnie w kategorii wiedzy, co ilustrują następujące efekty kierunkowe: K_W01 - K_W011, K_W13. Rezultatem poszerzenia i uszczegółowienia zakresu merytorycznego efektów kierunkowych, jest, jak wykazuje analiza kart przedmiotów, powtarzanie treści efektów kierunkowych, np. K_U11, K_U12, K_05, K_K06, na poziomie efektów modułowych.

W ramach obydwu specjalności (nauczycielskiej i Język angielski w biznesie i turystyce), prowadzone są praktyki zawodowe, którym przypisano modułowe efekty kształcenia zgodne z efektami kształcenia określonymi dla ocenianego kierunku; w wielu przypadkach efekty modułowe powielają treść efektów kierunkowych, np. P_U01, P_U02, P_K01.

Zespół oceniający stwierdza, że jednostka uwzględniła w zbiorze efektów kształcenia określonych dla ocenianego kierunku oraz dla modułów zajęć efekty związane ze

zdobyciem przez studentów umiejętności praktycznych właściwych dla zakresu działalności zawodowej odpowiadającego ocenianemu kierunkowi, np. umiejętność zastosowania terminologii właściwej dla sfery biznesowej, turystycznej i tłumaczeniowej, zdolność do posługiwania się, w mowie i w piśmie, słownictwem w języku angielskim używanym w sferze działalności biznesowej, umiejętność wykorzystania znajomości celów, organizacji i prawno-ekonomicznych warunków funkcjonowania instytucji związanych z branżą turystyczną i szeroko pojętym biznesem, diagnozowanie, analiza i prognozowanie sytuacji pedagogicznych, indywidualizowanie zadań i metod oraz zdolności organizacyjne, jak i kompetencji społecznych niezbędnych na rynku pracy oraz w dalszej edukacji, takich jak: umiejętność pracy w zespole, potrzeba rozwoju zawodowego i wrażliwość etyczna. Efekty kierunkowe realizowane przede wszystkim w module seminarium dyplomowe: interpretacja, analiza, posługiwanie się źródłami w oparciu o wiedzę na temat praw autorskich, zdolność omawiania podjętego tematu w prezentacji ustnej, przygotowują absolwentów kierunku do dalszej edukacji. W zbiorze efektów kształcenia uwzględniono efekty w zakresie znajomości języka obcego (K_U08).

.....

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Mocną stroną ocenianego kierunku jest koncepcja kształcenia, która zakłada przygotowanie studentów do funkcjonowania w lokalnym środowisku zawodowym lub podjęcie studiów drugiego stopnia. Celem kształcenia jest świadczenie wysokiej jakości usług dla środowiska lokalnego, przeciwdziałanie odpływowi młodzieży, współdziałanie z władzami miasta i powiatu. Obecnie ok. 40 % studentów to osoby pochodzące z Ukrainy, co świadczy o elastyczności koncepcji kształcenia i jej otwarciu na zmieniającą się rzeczywistość edukacyjną i warunki rynku pracy. Uczelnia odgrywa istotną rolę w życiu kulturowym miasta i regionu a kształcenie w zakresie języka angielskiego wzmacnia to znaczenie. Co istotne, rozwój filologii angielskiej uwzględniono w Strategii rozwoju uczelni i jej Misji. Interesariusze zewnątrzni to przede wszystkim nauczyciele i osoby prowadzące placówki edukacyjno-wychowawcze, w tym przedszkola, których opinie były wzięte pod uwagę przy opracowaniu profilu praktycznego ocenianego kierunku i specjalności – filologia angielska i prowadzeniu prac rozwojowych. Wizja uczelni zakłada dalsze prowadzenie kierunku i profilu praktycznego studiów filologicznych, o czym świadczy intensywna działalność popularyzująca kształcenie z zakresu filologii wśród uczniów szkół ponadgimnazjalnych regionu.

Efekty kształcenia zakładane dla ocenianego kierunku oraz modułów zajęć tworzących program studiów prawidłowo opisują poziom i profil kwalifikacji, do której prowadzi program kształcenia, ich zakres merytoryczny jest powiązany z zakresami działalności zawodowej, jak również obszarami wiedzy, dziedzinami nauki oraz dyscyplinami naukowymi, właściwymi dla ocenianego kierunku. Zbytne uszczegółowienie i rozbudowanie treści na poziomie efektów kierunkowych, a szczególnie włączenie efektów specjalnościowych (modułowych) w ich zakres skutkuje brakiem przejrzystości programu kształcenia. Obecna forma zapisu powoduje również, iż wątpliwa staje się możliwość osiągnięcia przez studentów efektów kształcenia określonych dla ocenianego kierunku i sprawdzenia stopnia ich osiągnięcia, gdyż studenci filologii obierają tylko jedną ze specjalności: nauczycielską lub Język angielski w biznesie i turystyce, a efekty kierunkowe obejmują swym zakresem obydwie specjalności. Według założeń programu kształcenia niektóre efekty są realizowane i weryfikowane nawet na kilkunastu modułach (np. K_U01, K_U02), co może powodować przeciążenie treściowe w sylabusach i w trakcie realizacji procesu dydaktycznego podczas zajęć.

Zalecenia

Zaleca się wyodrębnienie efektów specjalnościowych z puli efektów kierunkowych; jednostka

winna przeformułować (uogólnić i skrócić) efekty kierunkowe, tak aby zapis można było uszczegółowić na poziomie kart przedmiotu; zaleca się, aby ograniczyć liczbę modułów, w ramach których realizowany jest dany efekt kształcenia.

.....

Kryterium 2. Program kształcenia oraz możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia

2.1 Program i plan studiów - dobór treści i metod kształcenia

2.2 Skuteczność osiągania zakładanych efektów kształcenia

2.3 Rekrutacja kandydatów, zaliczanie etapów studiów, dyplomowanie, uznawanie efektów kształcenia oraz potwierdzanie efektów uczenia się

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 2

Program kształcenia obejmuje moduły ogólnouczelniane, moduły z zakresu nauk podstawowych, przedmioty do wyboru studenta, seminaria, a także wyodrębnioną pracę dyplomową, i moduły specjalnościowe dla specjalności nauczycielskiej i specjalności Język angielski w biznesie i turystyce. Sekwencja modułów wyznaczona jest przez zasadę, iż podbudowa teoretyczna winna poprzedzać rozwój umiejętności praktycznych, w tym umiejętności i kompetencji zdobywanych w ramach praktyk zawodowych. Program opracowano zgodnie z wytycznymi ministerialnymi: 180 punktów ECTS, uwzględnienie co najmniej 1/3 modułów do wyboru przez studenta, odpowiednią liczbę godzin praktyk zawodowych i przypisanych punktów ECTS. Zgodnie z wymogami kształcenia na profilu praktycznym, uwzględniono moduły zajęć związane z praktycznym przygotowaniem zawodowym, którym przypisano więcej niż 50 % liczby ogółu punktów ECTS, 50 procent zajęć o charakterze praktycznym, z których największą liczbę punktów ECTS (64) przypisano Praktycznej nauce języka angielskiego. Nakład pracy studenta oszacowano przyjmując, że 1 ECTS odpowiada 25 godzinom pracy własnej. Wymiar godzinowy poszczególnych form zajęć to 380 i 290 godzin wykładów, 1410 i 1755 godzin zajęć praktycznych odpowiednio dla specjalizacji nauczycielskiej i język angielski w biznesie i turystyce oraz 690 godzin ćwiczeń dla obu specjalizacji. Ćwiczenia i zajęcia praktyczne, w grupach przeciętnie 20-osobowych, odbywają się w pracowniach dostosowanych do wymogów zajęć (np. fonetyka, słuchanie w salach wyposażonych w komputery ze słuchawkami). Zajęcia odbywają się z zachowaniem odpowiednich przerw.

Treści kształcenia sprecyzowane zostały w kartach przedmiotu i w przeważającej części, szczególnie w module przedmiotów kierunkowych, dotyczą zagadnień filologicznych, ogólnoakademickich, obejmujących wiedzę kulturoznawczą, literaturoznawczą i językoznawczą. Moduły specjalnościowe oparte są na podstawach teoretycznych z zakresu pedagogiki, psychologii oraz dydaktyki nauczania języka angielskiego, oraz na znajomości podstaw ekonomii i zarządzania, które stanowią bazę dla treści obejmujących terminologię związaną z funkcjonowaniem instytucji i przedsiębiorstw z branży turystycznej i tłumaczeniowej oraz szeroko rozumianego biznesu. Treści kształcenia, szczególnie w modułach specjalnościowych i module związanym z praktyczną nauką języka, są w znacznym stopniu ukierunkowane na praktyczne zastosowania wiedzy, norm i zasad działania, stanowiących podstawę do rozwijania umiejętności praktycznych, w tym związanych z praktycznym przygotowaniem zawodowym. Na przykład treści przedmiotu „*Komunikacja w biznesie i turystyce*” dotyczą etyki pracy, nielegalnego zatrudnienia, wykorzystywania pracowników oraz metod przeciwdziałania tym zjawiskom. W ramach modułu Praktyczna nauka języka angielskiego, efekt P_U02 zawiera bezpośrednie odniesienie do profilu przyszłej działalności zawodowej: „Student umie samodzielnie zdobywać wiedzę i rozwijać umiejętności profesjonalne w zakresie języka angielskiego, nabywania interesującego i adekwatnego do jego

potrzeb słownictwa, rozumienie tekstów pisanych a także tych związanych z działalnością tłumaczeniową, turystyczną i biznesową”. Treści przedmiotu „*Dydaktyka języka angielskiego przedszkolna i na I i II etapie edukacji*” obejmują również zagadnienia ściśle powiązane z przygotowaniem zawodowym, np. specyfikę roli nauczyciela w przedszkolu i na I i II etapie edukacji, współpracę nauczyciela z rodzicami, pracownikami i środowiskiem, treści dotyczące różnic motywacyjnych w różnych grupach wiekowych, czynników mających wpływ na motywację, czy różne techniki nauczania czytania i pisania na różnych etapach edukacji.

W nielicznych przypadkach Zespół oceniający zauważył jednakże brak korelacji między treściami programowymi i praktycznym przygotowaniem zawodowym. Na przykład w karcie przedmiotu „*PNJA gramatyka*” znajdujemy treści tradycyjne, czyli znajomość teoretyczną struktur gramatycznych przyjętych dla profilu ogólnoakademickiego, które nie stanowią podbudowy dla efektu P_U01, którego celem jest rozwijanie umiejętności stosowania struktur powiązanych z działalnością tłumaczeniową.

Treści programowe charakteryzuje kompleksowość, różnorodność i aktualność, co zapewnia możliwość osiągnięcia przez studentów wszystkich efektów kształcenia określonych dla ocenianego kierunku, z zastrzeżeniami sformułowanymi powyżej odnośnie konieczności wyodrębnienia efektów specjalnościowych.

Spójność treści programowych, w tym treści przewidzianych dla kształcenia w zakresie znajomości języka obcego, z efektami kształcenia zakładanymi dla ocenianego kierunku jest zauważalna szczególnie w przypadku efektów z kategorii umiejętności. Przykładem takiej korelacji jest K_U09 w module specjalności nauczycielskiej, który (poprzez P_U02) zakłada kształtowanie umiejętności rozpoznawania ucznia słabego, zdolnego, trudnego, z dysleksją, czy z ADHD. Treści programowe w sylabusach praktyk zawodowych są na ogół spójne z kierunkowymi efektami kształcenia, lecz niejednokrotnie zawierają elementy innych modułów, na przykład P_W01 dla praktyki zawodowej specjalności Język angielski w biznesie i turystyce jest odniesiony do K_W05 i brzmi: „Ma podstawową wiedzę o prawnych i ekonomicznych uwarunkowaniach funkcjonowania instytucji związanych z zawodem nauczyciela oraz branżą translatorską, turystyczną i biznesową”. Efekt ten zawiera zatem element specjalności nauczycielskiej. Efekt P_U01, który uszczegóławia K_U01, zawiera dodatkowo w pierwszej części element kształcenia ogólnoakademickiego: student „umie samodzielnie zdobywać wiedzę i rozwijać umiejętności profesjonalne w zakresie języka angielskiego oraz literatury i krajów anglojęzycznych, a także związane z działalnością tłumaczeniową, turystyczną i biznesową”.

Wykorzystywane metody kształcenia w pełni umożliwiają realizację założonych efektów kształcenia, gdyż dostosowane są do specyfiki poszczególnych przedmiotów i służą w szczególności osiągnięciu efektów obejmujących umiejętności związane z praktycznym przygotowaniem zawodowym. Poza wykładami, głównie problemowymi lub w formie konwersatoryjnym, prowadzone są zajęcia aktywizujące studentów, takie jak: ćwiczenia (z wykorzystaniem: pogadanki, dyskusji, pracy z tekstem, pracy grupowej, pokazu), zajęcia praktyczne, warsztaty i seminaria. Przeważają zajęcia prowadzone w formie dyskusji, analizy przypadku, prezentacji, symulacji, np. tłumaczenie w sądzie, oraz praktycznych doświadczeń dotyczących procesów edukacyjnych i realiów pracy zawodowej. Ciekawym rozwiązaniem jest nauczanie z wykorzystaniem projektu plenerowego, grywalizacji, dramy czy „peer-teaching”. O elastyczności stosowanych metod kształcenia oraz ich dostosowaniu do różnorodności studentów świadczy wykorzystanie w procesie dydaktycznych scenek między kontrahentami biznesowymi z Polski i Ukrainy, których wspólnym językiem jest angielski. W ramach praktyk zawodowych wprowadzono mini-zadania, które umożliwiają zastosowanie zdobytej wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych do rozwiązania problemów zaczerpniętych z konkretnych sytuacji zawodowych.

Integralną częścią programu studiów są praktyki zawodowe, które organizowane są

zgodnie z Regulaminami Studenckich Praktyk Zawodowych na Kierunku Filologia Profil Praktyczny, przyjętych Uchwałą Senatu nr 186/XVII/2016 z dnia 19 września 2016 roku. Praktyka może być realizowana w wybranym przez studenta zakładzie pracy, w szczególności w szkołach podstawowych i przedszkolach, biurach tłumaczeń, biurach turystycznych oraz innych instytucjach i podmiotach gospodarczych umożliwiającym zdobycie przez studentów założonych efektów kształcenia. W roku 2016 studenci odbywali praktyki w 17 instytucjach i przedsiębiorstwach. Trafność doboru miejsc praktyk w powiązaniu z zakładanymi efektami kształcenia oraz możliwością ich osiągnięcia przez studentów oraz zgodność liczby miejsc odbywania praktyk z liczbą studentów ocenianego kierunku nie budzi zastrzeżeń Zespołu oceniającego.

Praktyki, o wymiarze 225 i 480 godzin, odpowiednio na specjalności nauczycielskiej i specjalizacji język angielski w biznesie i turystyce, zostały zaplanowane na 3, 4, 5 i 6 semestr studiów i odbywają się zarówno w trakcie semestru, w wyznaczonych 2 dniach, jak i wakacji. Regulaminy Studenckich Praktyk Zawodowych, odrębny dla każdej specjalności, określają warunki zaliczania praktyk studenckich, obowiązki praktykanta, opiekuna i zakładu pracy. Uczelnia posiada procedury związane z wyborem miejsc, organizacją praktyk i weryfikacją osiągniętych efektów kształcenia. Jednostka dysponuje wzorcami „Porozumienia w sprawie odbywania studenckich praktyk zawodowych”, „Skierowanie”, „Arkusze oceny praktykanta” z podziałem na efekty i skalą od oceny niedostatecznej do bardzo dobrej, oraz miejscem na „inne uwagi i spostrzeżenia o pracy praktykanta”. Arkusz ten nie zawiera bezpośredniego odniesienia do przedmiotowych efektów kształcenia określonych w sylabusie praktyk. Na przykład, ocena praktykanta zawiera następujące sformułowania: „podniósł swój poziom praktycznego przygotowania do zawodu”, „zapoznał się z działalnością firmy”, czy „był aktywny w procesie realizacji praktyki”, których nie znajdujemy w sylabusie praktyk. Również liczba efektów jest nierówna: 8 w arkuszu oceny praktykanta, 11 w sylabusie praktyk.

Wykorzystywane są też wzorce w przypadku studentów, którzy chcą zaliczyć praktykę na podstawie pracy i stażu: „Wniosek o zaliczenie praktyki zawodowej – praktyka jako okres wykonywanej pracy, odbytego stażu lub praktyki”. Dodatkowo, w roku akademickim 2016/2017 PWSZ w Zamościu przystąpiła do projektu pilotażowych praktyk zawodowych, przeznaczonych dla studentów specjalizacji Język angielski w biznesie i turystyce, w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój – Oś III Szkolnictwo Wyższe dla gospodarki i rozwoju.

Metody weryfikacji poziomu osiągnięcia założonych efektów kształcenia obejmują ocenianie formujące i sumujące. Na poziomie szczegółowym można wyróżnić: kontrolę obecności, testy pisemne, zaliczenia ustne, konspekty lekcji, referaty tematyczne, autoewaluację, obserwację prowadzącego i prace projektowe. Dobór tematyki i rodzajów prac etapowych, szczególnie w modułach specjalnościowych i module PNJA, umożliwia sprawdzenie kompetencji studentów w zakresie wykorzystania wiedzy i nabytych umiejętności w celu rozwiązywania rzeczywistych zadań i problemów praktycznych. Prace etapowe na pierwszym i drugim roku studiów zawierają: udokumentowane projekty (płyty CD), tłumaczenia tekstów, wypełnione karty obserwacji, zadania sprawdzające umiejętność poprawiania błędów. Efekty kształcenia są częściowo sprawdzane i oceniane w środowisku pracy, co dokumentują przedstawione Zespołowi oceniającemu Dzienniczki praktyk. W przypadku praktyk zawodowych na specjalności nauczycielskiej, efekty kształcenia weryfikowane są za pomocą: arkusza obserwacji zajęć, konspektów lekcji, scenariusza lekcji wychowawczej, autorefleksji, oraz opinii i oceny opiekuna szkolnego. W przypadku praktyk zawodowych na specjalności Język angielski w biznesie i turystyce stopień osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia weryfikowany jest na podstawie opinii i oceny opiekuna w zakładzie pracy.

Profil praktyczny istnieje od roku akademickiego 2015/2016, więc proces

dypłomowania w obecnym cyklu dydaktycznym nie obejmuje obecności i udziału interesariuszy zewnętrznych – prace dyplomowe tworzone są jeszcze zgodnie z profilem ogólnoakademickim. Zespół oceniający przeanalizował sylabus seminarium dyplomowego aplikacyjnego, w ramach którego pierwsze prace powstaną w 2018 roku. Z karty przedmiotu wynika, że efekty kształcenia dla modułu w kategoriach wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych weryfikowane są przy pomocy oceniania ciągłego (kontroli obecności), zaliczenia ustnego i zaliczenia pisemnego.

Zarządzeniem Rektora nr 6/2015 z dnia 24 lutego 2015 roku przyjęto Regulamin Realizacji Seminarium oraz Egzaminów Dyplomowych w Państwowej Wyższej Szkole Zawodowej im. Szymona Szymonowica w Zamościu, w którym określono szczegółowe warunki procesu dyplomowania w Uczelni. Obejmują one cztery umowne, podstawowe fazy: wybór seminarium, wybór tematu, pisanie pracy, obrona pracy/egzamin dyplomowy.

Kształcenie przygotowujące do wykonywania zawodu nauczyciela, o którym mowa w art. 9c ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2016 r. poz. 1842, z późn. zm.) prowadzone jest zgodnie z wymogami ustawowymi i rozporządzenia MNiSW z dnia 17 stycznia roku .

Uczelnia posiada przejrzyste warunki i procedury rekrutacyjne z uwzględnieniem specyfiki kandydatów z Polski i z zagranicy. Proces rekrutacji wspomagany jest poprzez platformę internetową dla osób zainteresowanych studiowaniem w PWSZ w Zamościu (<http://pwsz.zamosc.pl/rekrutacja.htm>). Wymóg dotyczący rekrutacji kandydatów jest spełniony.

W uczelni obowiązują spójne warunki i zasady uznawania efektów i okresów kształcenia oraz kwalifikacji uzyskanych w szkolnictwie wyższym. Uchwałą Senatu nr 98/X/2015 z dnia 20 kwietnia 2015 roku w sprawie przyjęcia Regulaminu Studiów w Państwowej Wyższej Szkole Zawodowej im. Szymona Szymonowica w Zamościu przyjęto regulamin, w którym określono m. in. zasady funkcjonowania Europejskiego Systemu Transferu i Akumulacji Punktów, zasady zaliczenia semestru akademickiego, a także zasady otrzymywania wpisu warunkowego i powtarzania semestru lub roku. Regulamin Studiów precyzuje zasady uznawania zajęć zaliczonych zarówno w uczelni macierzystej, jak i innej, w tym zagranicznej. Podstawą uznania efektów i okresów studiów jest analiza zbieżności w programie i planie studiów, co decyduje o przyznaniu adekwatnej liczby punktów ECTS.

Instytut dysponuje procedurami uznawania efektów zdobywanych poza formalnym systemem edukacji przygotowanymi dla Uczelni, ale proces stosowania tych procedur na kierunku filologia jest na etapie początkowym. Wyjątek stanowią przypadki uznawania praktyki zawodowej na podstawie pracy i stażu, co następuje w oparciu o porównanie zrealizowanych efektów kształcenia z tymi, które zostały określone w karcie przedmiotu.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Program kształcenia jest ukierunkowany na zdobywanie przez studentów umiejętności praktycznych, w tym umiejętności związanych z praktycznym przygotowaniem zawodowym, a także kompetencji społecznych niezbędnych na rynku pracy. W planie i programie studiów przeważają moduły zajęć związanych z praktycznym przygotowaniem zawodowym (54% ogółu punktów ECTS). Treści kształcenia, szczególnie w modułach specjalnościowych i module związanym z praktyczną nauką języka angielskiego, są ukierunkowane na pragmatyczne wykorzystanie wiedzy. Jednakże przedmioty z zakresu nauk kierunkowych (III część planu studiów) to przedmioty teoretyczne, które nie różnią się w swoim zakresie tematycznym od podobnych modułów prowadzonych na innych uczelniach na kierunku filologia o profilu ogólnoakademickim. Wykorzystywane metody kształcenia są w znacznej mierze aktywizujące i w pełni umożliwiają realizację założonych efektów kształcenia, gdyż dostosowane są do specyfiki poszczególnych przedmiotów i służą w szczególności osiągnięciu

efektów obejmujących umiejętności związane z praktycznym przygotowaniem zawodowym. Organizacja procesu dydaktycznego uwzględnia praktyczne zadania wykonywane na zajęciach specjalnościowych (część VIb), na przykład podczas realizacji modułu Komunikacja w biznesie i turystyce, studenci wykonują następujące polecenia, które są symulacją zadań zawodowych: obsługa klienta w biurze, promocja kurortów turystycznych, praca przewodnika turystycznego (prezentacja plenerowa), redakcja listu polecającego. Zajęcia prowadzone w ramach specjalności nauczycielskiej (część VIa) obejmują zadania zawodowe związane z pracą w placówkach edukacyjno-wychowawczych. W ramach praktyk zawodowych organizowane są zajęcia umożliwiające częściowe nabywanie wiedzy, umiejętności oraz rozwijanie kompetencji społecznych przez studentów w środowisku pracy właściwym dla ocenianego kierunku, jak również częściowe sprawdzanie i ocenę efektów kształcenia w tym środowisku. Dla praktyk zawodowych opracowano sylabus, w którym określono efekty kształcenia, przedstawiono treści programowe, metody oraz kryteria oceny. Jednakże relacja między sylabusem praktyk a arkuszem oceny praktykanta nie jest w pełni przejrzysta z uwagi na różną liczbę i treść efektów kształcenia w każdym z tych dokumentów. Metody weryfikacji założonych dla praktyk zawodowych efektów kształcenia są niespójne między specjalnością nauczycielską i specjalnością język angielski w biznesie.

Dobór tematyki i rodzajów prac etapowych, szczególnie w modułach specjalnościowych i module PNJA, umożliwia sprawdzenie kompetencji studentów w zakresie wykorzystania wiedzy i nabytych umiejętności w celu rozwiązywania rzeczywistych zadań i problemów praktycznych. W ramach rozpoczętego seminarium dyplomowego (aplikacyjnego) efekty kształcenia weryfikowane są za pomocą kontroli obecności, zaliczenia ustnego i zaliczenia pisemnego, co nie jest adekwatne do deklarowanego praktycznego profilu kierunku.

Mocną stroną w zakresie organizacji procesu dydaktycznego są wypracowane procedury rekrutacyjne, określenie warunków zaliczania poszczególnych etapów studiów i określenie sposobów i form weryfikacji poziomu osiągnięcia efektów kształcenia przy każdym module i przedmiocie. Słabą stroną jest niepełne upraktycznienie metod weryfikacji efektów kształcenia, szczególnie w module przedmiotów kierunkowych i module dyplomowym, niejasne powiązanie efektów kształcenia praktyk zawodowych z kierunkowymi efektami kształcenia, oraz niespójności w obrębie modułu praktyk zawodowych dla specjalności nauczycielskiej i specjalności język angielski w biznesie i turystyce, szczególnie w odniesieniu do liczby i typu narzędzi weryfikacji efektów kształcenia.

Dobre praktyki

Wypracowanie programu praktyk pedagogicznych opartego na projekcie unijnym: „Praktyki pedagogiczne drogą do innowacyjnego szkolnictwa” (2010-2014).

Zalecenia

Zaleca się zwiększenie udziału w programie kształcenia metod weryfikacji założonych efektów kształcenia typowych dla profilu praktycznego (np. projekt, prezentacja). Należy precyzyjnie odnieść efekty kształcenia zawarte w Arkuszu oceny praktykanta do efektów modułowych dla praktyka zawodowych, które znajdują się w karcie przedmiotu. Zaleca się ujednoczenie liczby i typu narzędzi weryfikacji efektów kształcenia praktyk zawodowych dla obydwu prowadzonych na kierunku specjalnościach.

.....

Kryterium 3. Skuteczność wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia

3.1. Projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie i okresowy przegląd programu kształcenia

3.2. Publiczny dostęp do informacji

W ramach wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia określono zasady dotyczące projektowania, doskonalenia i zatwierdzania programów kształcenia, które aktualnie określają: *Uchwała Senatu nr 210/XXII/2017 z dn. 27 marca 2017 r. w sprawie wytycznych do projektowania i modyfikacji programów kształcenia dla studiów w Państwowej Wyższej Szkole Zawodowej im. Szymona Szymonowica w Zamościu oraz Uchwała Senatu nr 208/XXI/2017 z dn. 6 lutego 2017 r. w sprawie wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia*. W powyższych aktach prawnych zawarto regulacje określające zasady tworzenia, analizy, oceny i opiniowania programu kształcenia w celu jego doskonalenia, a także udział w powyższych procesach interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych. Dokumentacja programu kształcenia jest opracowywana przez Kierunkowy Zespół Programowy oraz opiniowana przez Uczelnianą Komisję Programową i Uczelnianą Komisję ds. Jakości Kształcenia, a także Radę Samorządu Studenckiego, a następnie przedkładana Rektorowi Uczelni. Z kolei opis efektów kształcenia określa Senat, po zasięgnięciu opinii Konwentu.

Ocena i doskonalenie programu kształcenia odbywa się w szczególności w kontekście potrzeb interesariuszy wewnętrznych i otoczenia społeczno-gospodarczego, w tym rynku pracy, a także w oparciu o wyniki oceny realizacji efektów kształcenia, badanie jakości prac dyplomowych, analizę wyników kształcenia tj. statystykę ocen, analizę oceny zajęć dokonywaną przez studentów, a także hospitację zajęć dydaktycznych i przegląd prac zaliczeniowych studentów.

Z uzyskanych w toku wizytacji informacji wynika, iż w pracach nad tworzeniem programu kształcenia dla ocenianego kierunku studiów uczestniczyli interesariusze wewnętrzni, którymi są nauczyciele akademicy, a także interesariusze zewnętrzni, działający w Konwencie Uczelni. W przypadku studentów, jako interesariuszy wewnętrznych odbyły się konsultacje programu kształcenia oraz jego zaopiniowanie przez właściwy organ Samorządu studenckiego. Zasięgano także opinii przedstawicieli otoczenia społeczno-gospodarczego, którzy pozytywnie wypowiedzieli się na temat oferowanego programu kształcenia np. Zespołu Szkoły Podstawowej i Przedszkola w Kalinowicach, Przedszkola Miejskiego Nr 7 z Oddziałami Integracyjnymi w Zamościu, Szkoły Podstawowej Nr 6 im. Szymona Szymonowica w Zamościu, Szkoły Podstawowej Nr 2 w Zamościu, Zespołu Szkół Nr 4 w Zamościu oraz III Liceum Ogólnokształcącym im. Cypriana Kamila Norwida. Pozytywnym aspektem nawiązanych wówczas kontaktów było zawarcie długoterminowych porozumień, na mocy których aktualnie realizowane są praktyki studenckie. Podczas tworzenia programu kształcenia korzystano z wzorców krajowych poprzez analizę programów kształcenia kierunku filologia oferowanego przez inne uczelnie, w szczególności państwowe wyższe szkoły zawodowe

Bieżące monitorowanie oraz okresowy przegląd i ocena programu kształcenia na ocenianym kierunku odbywa się zgodnie z realizowaną polityką jakości kształcenia. Za powyższe działania odpowiedzialni są: Kierunkowy Zespół Programowy, Uczelniana Komisja ds. Jakości Kształcenia, Uczelniana Komisja Programowa, w tym studenci, interesariusz zewnętrzny, nauczyciele akademicy, władze Instytutu oraz jednostki odpowiedzialnej za realizację procesu kształcenia na ocenianym kierunku, a także koordynatorzy przedmiotów oraz specjalności.

Ocena programu kształcenia dokonywana jest cyklicznie i kompleksowo po każdym semestrze. W ocenie uczestniczą interesariusze wewnętrzni i jeden interesariusz zewnętrzny, działający w Uczelnianej Komisji Programowej. Ponadto program kształcenia opiniuje

Konwent działający w Państwowej Wyższej Szkole Zawodowej im. Szymona Szymonowica w Zamościu. Przegląd programu kształcenia obejmuje weryfikację: planu zajęć, sylabusów (kart przedmiotów), efektów kształcenia, treści programowych, ilości godzin i nakładu pracy studenta, formy realizacji efektów kształcenia, sekwencji przedmiotów, procesu dyplomowania, praktyk, kwalifikacji nauczycieli akademickich do prowadzenia poszczególnych przedmiotów.

Formalny wpływ interesariuszy wewnętrznych, w tym studentów i interesariuszy zewnętrznych na doskonalenie i realizację programu kształcenia na ocenianym kierunku jest zapewniony poprzez włączenie ich przedstawicieli do prac Uczelnianej Komisji Programowej. Uczelniana Komisja Programowa odpowiedzialna jest za tworzenie, przekształcanie i dostosowywanie programów kształcenia do potrzeb różnych grup odbiorców procesu kształcenia, w tym rynku pracy, a także przygotowywanie i wdrażanie zmian. Ponadto reprezentant studentów desygnowany przez Samorząd studencki bierze aktywny udział w obradach Uczelnianej Komisji ds. Jakości Kształcenia, która zgodnie z zakresem kompetencji opiniuje program kształcenia i także uczestniczy w jego tworzeniu i monitorowaniu. W ocenie Zespołu PKA warto rozważyć możliwość włączenia przedstawiciela studentów także do prac Kierunkowego Zespołu Programowego. Wpływ interesariuszy wewnętrznych na program kształcenia potwierdza realizacja postulatów zgłaszanych przez studentów oraz Kierunkowy Zespół Programowy, które dotyczyły modułu Praktyczna Nauka Języka Angielskiego (PNJA), w przypadku którego zwiększono z 30 do 60 liczbę godzin przeznaczonych na realizację przedmiotu PNJA gramatyka praktyczna, zmiana ta została poprzedzona wprowadzeniem zajęć wyrównawczych dla studentów. Ponadto na wniosek koordynatorów ds. specjalizacji złożony do Kierunkowego Zespołu Programowego na I roku studiów zmieniono poziomy nauczania języka z FCE na B1 i B2, na II roku z CAE na B2 i C1 i na III roku z CPE na C1 i C1, a także dodano czytanie i pisanie w 5 semestrze oraz słuchanie w 3 semestrze. Z kolei w 6 semestrze dodano sprawności zintegrowane. Efektem oddziaływania interesariuszy wewnętrznych na ofertę kształcenia jest także rezygnacja ze specjalizacji translatorskiej, a także modyfikacja treści kształcenia specjalizacji nauczycielskiej, w wyniku której przedmiot „*Dydaktyka i metodyka nauczania j. angielskiego*” realizowany w formie 60 godz. wykładów i 60 godz. ćwiczeń zmieniono na przedmiot „*Dydaktyka przedszkolna*”, który prowadzony jest w wymiarze 15 godz. wykładów i 90 godz. ćwiczeń. Na prośbę prowadzących zajęcia i studentów w ramach modułu przedmiotów kierunkowych wprowadzono zmiany polegające na połączeniu dwóch oddzielnych przedmiotów „*Historia USA*” i „*Historia Anglii*” w jeden przedmiot „*Historia Anglii i USA*”, przeniesieniu przedmiotu „*Historia języka z elementami gramatyki historycznej*” z 6 na 5 semestr oraz zredukowaniu z 60 do 30 liczby godzin przedmiotu „*Wstęp do literaturoznawstwa*”. W przypadku przedmiotu „*Historia literatury brytyjskiej*” zwiększono liczbę godzin z 60 realizowanych w dwóch semestrach do 90 godzin w trzech semestrach, natomiast przedmiot „*Historia literatury amerykańskiej*” zamiast 30 godzin odbywających się w jednym semestrze prowadzony jest w wymiarze 60 godzin w dwóch semestrach. Efektem zrealizowanych postulatów interesariuszy wewnętrznych (studentów) są zmiany dotyczące specjalizacji *Język angielski w biznesie i turystyce*, które dotyczyły rozłożenia godzin przeznaczonych na realizację przedmiotu „*Terminologia specjalistyczna w biznesie i turystyce*” z jednego semestru na dwa semestry oraz przeniesienia przedmiotu „*Własności języka biznesu*” z 3 semestru na semestr 2 (wniosek Kierunkowego Zespołu Programowego). Odpowiedzią na zgłoszone potrzeby studentów jest realizacja w latach 2010-2014 innowacyjnego programu praktyk pedagogicznych, opracowanego w ramach projektu unijnego "*Praktyki pedagogiczne drogą do innowacyjnego szkolnictwa*", a także wykorzystanie do organizacji i realizacji praktyk programowych wielu rozwiązań zaproponowanych przez studentów w wyniku przeprowadzonych dyskusji na studenckim forum konsultacji ds. praktyk.

Studenci, jako interesariusze wewnętrzni, mają wpływ na doskonalenie programu

kształcenia oraz warunków i form jego realizacji poprzez uczestnictwo w ankietyzacji dotyczącej oceny jakości zajęć dydaktycznych oraz prowadzących nauczycieli akademickich. Zasady i tryb badania reguluje Uchwała Senatu Nr 77/IX/2015 z dn. 23 lutego 2015 r. w sprawie badania opinii studentów o jakości kształcenia. Ankietyzacja przeprowadzana jest po każdym semestrze, w formie elektronicznej. W ramach badania studenci oceniają nauczycieli akademickich i zajęcia w skali 1-5, gdzie 1 oznacza ocenę wysoce negatywną; 2 ocenę negatywną; 3- ocenę przeciętną; 4- ocenę pozytywną; 5- ocenę wysoce pozytywną. Kwestionariusz ankiety składa się wyłącznie z 11 pytań i nie zawiera wolnego miejsca przeznaczonego na wypowiedź otwartą. Pytania zamieszczone w ankiecie odnoszą się do oceny sposobu realizacji przedmiotu, przedmiotowych efektów kształcenia ujętych w karcie przedmiotu (sylabusie), zakresu i przydatności zdobytej wiedzy, umiejętności i kompetencji, zakresu informacji o zasadach zaliczania przedmiotu, przepływu informacji pomiędzy prowadzącym przedmiot a studentami, dostępności prowadzącego, uprzejmości i życzliwości wobec studentów, warunków studiowania, obsługi administracyjnej i bibliotecznej.

Do wglądu Zespołu PKA podczas wizytacji przedłożono raport dotyczący oceny zajęć dydaktycznych na kierunku *filologia* za semestr zimowy bieżącego roku akademickiego, z którego wynika, że ocena kadry wypadła bardzo pozytywnie, gdyż uzyskana przez nauczycieli akademickich średnia wyniosła 4,88. W ocenie Kierownika zakładu istotny wpływ na niższe oceny nauczycieli miał w szczególności stopień trudności realizowanych przez nich przedmiotów, a także liczba studentów biorących udział w badaniu. Z uwagi na uzyskane pozytywne oceny i wysokie średnie nie rekomendowano działań naprawczych.

W przypadku interesariuszy zewnętrznych w posiedzeniach Uczelnianej Komisji Programowej uczestniczy Dyrektor Przedszkola Miejskiego Nr 7 z Oddziałami Integracyjnymi w Zamościu. Ponadto w Państwowej Wyższej Szkole Zawodowej im. Szymona Szymonowica w Zamościu działa Konwent, który stanowi organ kolegialny Uczelni. Konwent skupia przedstawicieli organów państwowych, samorządu terytorialnego, renomowanych przedsiębiorstw i instytucji oraz organizacji współpracujących z uczelnią. W obecny skład osobowy Konwentu wchodzi 9 przedstawicieli podmiotów, z którymi ściśle współpracuje wizytowana jednostka, są to: przedstawiciel Marszałka Województwa Lubelskiego, Prezydent Miasta Zamość, właściciel firmy produkującej chemię budowlaną, Dyrektor II Liceum Ogólnokształcącego w Zamościu, przedstawiciel Fundacji Rozwoju Lubelszczyzny, przedstawiciel Izby Rolniczej, Dyrektor Zespołu Szkół Technicznych w Lubaczowie, przedstawiciel banku PKO S.A, oraz przedstawiciel Agencji Nieruchomości Rolnych Skarbu Państwa. W toku wizytacji uzyskano informację, iż Konwent, jako gremium zrzeszające interesariuszy zewnętrznych, pełni rolę opiniodawczą programu kształcenia, a także sprawuje funkcję doradczą w działaniach uczelni podejmowanych w zakresie rozwoju dydaktycznego, naukowego i organizacyjnego. Propozycja aktualnie realizowanego programu kształcenia na kierunku *filologia* była przedmiotem konsultacji z Konwentem, która została w pełni zaakceptowana.

Współpraca z interesariuszami zewnętrznymi obejmuje także realizację procesu kształcenia poprzez powierzenie praktykom, posiadającym doświadczenie zawodowe zdobyte poza uczelnią zajęć takich jak: „*Tłumaczenie w biznesie i turystyce*”, „*Własności języka biznesu*”, „*Tłumaczenia specjalistyczne*”, „*Pedagogika przedszkolna I i II etap*”, „*Seminarium dyplomowe*”.

Doskonaląc program kształcenia kierunku *filologia* wizytowana jednostka analizuje wyniki z ogólnouczelnianego monitoringu losów zawodowych absolwentów, pozyskuje informacje poprzez kadrę posiadającą bezpośrednie kontakty z absolwentami, a także monitoruje wyniki badań na temat ekonomicznych losów absolwentów, które prowadzi Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego w oparciu o bazę ZUS. Na podstawie uzyskanych danych z MNiSW potwierdziło się znaczne zapotrzebowanie na absolwentów kierunku

filologia oraz wzrost zatrudnienia absolwentów wizytowanej jednostki.

Z kolei uczelniany monitoring prowadzony jest przez Biuro Karier po 3 i 5 latach od ukończenia studiów. Aktualne zasady i tryb przeprowadzania badania reguluje Zarządzenie Rektora nr 46/2013 r. z dn. 18 października 2013 r. w *sprawie systemu monitorowania karier zawodowych absolwentów PWSZ w Zamościu*. Narzędziem służącym do badania opinii absolwentów na temat różnych aspektów procesu kształcenia, stosowanym w ramach wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia jest ankieta wypełniana w formie elektronicznej. Podczas badania absolwenci wypowiadają się na temat programu kształcenia, w tym przydatności na rynku pracy nabytej wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych, zgodności wykonywanego zawodu z wykształceniem. Ponadto mają możliwość wskazania czynników, które szczególnie okazały się przydatne w pracy zawodowej, wśród których wskazuje się: ukończony kierunek studiów; kwalifikacje zawodowe uzyskane na studiach lub poza programem studiów; znajomość języków obcych, programów komputerowych, praktyki zawodowe; umiejętności interpersonalne; motywacja do pracy; doświadczenie wynikające z udziału w międzynarodowych programach mobilności studenckiej, umiejętność pracy zespołowej, kreatywność, innowacyjność, umiejętność rozwiązywania problemów. Dotychczasowe wyniki z badań ogólnouczelnianych wskazują na trudności związane z responsywnością ankiet oraz reprezentatywnością wyników, w związku z czym stosuje się praktykę zasięgania opinii absolwentów o jakości oferowanego kształcenia przez kadra akademicką, a także portale społecznościowe i Koło Absolwentów PWSZ w Zamościu.

W wyniku zidentyfikowanych potrzeb absolwentów podejmowane są działania polegające na organizacji szkoleń i realizacji projektów, które umożliwiają zdobywanie dodatkowych kompetencji i umiejętności potwierdzonych odpowiednim zaświadczeniem lub certyfikatem. Przykładowo 10 osób z kierunku *filologia* ukończyło kurs języka angielskiego przygotowującego do podjęcia studiów podyplomowych. Wszyscy studenci w/w kierunku uczestniczyli w realizacji projektu „*Praktyki pedagogiczne drogą do innowacyjnego szkolnictwa*”. Z kolei 26 osób w ramach zaliczenia lektoratu z języka angielskiego podeszło do międzynarodowego egzaminu TOEIC. Odpowiedzią na zgłoszone przez absolwentów postulaty jest również oferta dydaktyczna wizytowanej jednostki, w tym specjalności realizowane w ramach kierunku, a także oferta studiów podyplomowych, w szczególności „*Nauczanie języka angielskiego na poziomie wczesnoszkolnym*” lub „*Język angielski w biznesie*”.

Wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia obejmuje przegląd i monitorowanie zasobów informacyjnych, a w szczególności zapewniania publicznego dostępu do informacji poszczególnym grupom interesariuszy. Rozwiązaniem systemowym jest bieżąca weryfikacja wykorzystywanych źródeł informacji, które stanowi w szczególności strona internetowa Uczelni oraz system informacyjny BAZUS, który w istotny sposób umożliwia udostępnianie studentom niezwykle ważnych informacji. Podejmowane działania mają na celu sprawdzenie czy wizytowana jednostka zapewnia studentom i innym beneficjentom procesu kształcenia pełne i aktualne informacje. Elementem systemu zapewnienia jakości kształcenia zapewniającym sprawny przepływ informacji pomiędzy studentami, a władzami wydziału jest powołanie wśród kadry opiekunów poszczególnych lat. Studenci, jako interesariusze wewnętrzni, mają możliwość **zgłoszenia uwag i nieprawidłowości w zakresie dostępu do informacji o programie i procesie kształcenia na ocenianym kierunku oraz jego wynikach bezpośrednio władzom Instytutu, prowadzącym zajęcia, pracownikom administracji**, a także poprzez przedstawicieli w Samorządzie Studenckim, Uczelnianej Komisji Programowej lub Uczelnianej Komisji ds. Jakości Kształcenia. **W zakresie przepływu informacji o programie i procesie kształcenia na ocenianym kierunku oraz jego wynikach studenci oceniają nauczycieli akademickich i pracowników administracji w ramach ankietyzacji dotyczącej**

oceny zajęć dydaktycznych. Aktualne wyniki z powyższych badań wskazują, iż kadra akademicka oraz administracja właściwie spełniają swoją rolę wspierając proces dydaktyczny. Powyższe potwierdziła także grupa studentów uczestnicząca w spotkaniu z Zespołem PKA wyrażając jednogłośnie zadowolenie z przyjętej przez kadrę praktyki udostępniania karty przedmiotu (sylabusu) podczas zajęć, jak również jej wysyłanie drogą elektroniczną.

Wewnętrzny system jakości kształcenia zawiera narzędzie służące do badania opinii studentów i absolwentów na temat dostępności do informacji, a w szczególności zawartości strony internetowej Uczelni, a także obsługi administracyjnej i bibliotecznej, a zatem interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych włączono w proces oceny zasobów informacyjnych. Wyniki z powyższych badań wskazują, iż wizytowana jednostka właściwie zapewnia dostęp do informacji. Monitorowanie zawartości strony internetowej odbywa się na bieżąco, zgodnie z potrzebami różnych grup odbiorców, a szczególnie studentów. Do danych zamieszczonych na stronie internetowej Uczelni zapewniono publiczny dostęp, są one aktualne i kompletne, dotyczą: programu i efektów kształcenia, kart przedmiotów (sylabusów), planu zajęć, konsultacji kadry, procesu dyplomowania, druków i formularzy, oferty dydaktycznej i zasad rekrutacji, kursów. Informacje dotyczące wyników osiągniętych przez studentów udostępniane są po zalogowaniu do systemu.

Na uwagę Zespołu PKA zasługuje fakt, iż podczas spotkania ze studentami wizytowanego kierunku studiów wyrażono duże zadowolenie z zakresu udostępnianych danych związanych z procesem kształcenia, także w rozmowie z osobami odpowiedzialnymi za funkcjonowanie wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia stwierdzono, iż dotychczas nie odnotowano zgłoszeń studentów i zastrzeżeń wymagających podjęcia działań naprawczych w tym obszarze.

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 3

Wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia, w opinii Zespołu oceniającego, jest dobrze skonstruowany i skuteczny. Wizytowana jednostka opracowała właściwe regulacje, odnoszące się do zasad tworzenia i monitorowania, a także doskonalenia programów kształcenia. W procesach tych aktywny udział biorą interesariusze zewnętrzni i wewnętrzni. System jest tak zbudowany, by w pełni uwzględniać wymogi oraz potrzeby kształcenia na profilu praktycznym. Przegląd i ocena programów kształcenia przeprowadzana jest cyklicznie i w sposób kompleksowy. Funkcjonowanie wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia ma realny wpływ na realizację założonego programu studiów oraz osiągnięcie zamierzonych efektów kształcenia.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia jest skuteczny w kluczowym dla jakości kształcenia obszarze dotyczącym: projektowania, zatwierdzania, monitorowania i okresowego przeglądu programu kształcenia. **Wizytowana jednostka posiada regulacje dotyczące zasad tworzenia, zatwierdzania i doskonalenia programów kształcenia z uwzględnieniem opinii interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych.** Mocną stroną wizytowanej jednostki jest wdrożenie w powyższych obszarach odpowiednich narzędzi i mechanizmów systemu, które umożliwiają identyfikowanie słabych stron procesu kształcenia oraz podejmowanie działań doskonalących. Za pozytywny element należy uznać strukturę organizacyjną systemu, która uwzględnia reprezentację poszczególnych grup interesariuszy, a także doskonalenie **programu kształcenia w oparciu o opinie interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych, w tym rynku pracy.** W wizytowanej jednostce prawidłowo funkcjonuje system udostępniania informacji **o programie i procesie kształcenia,** co potwierdziły opinie studentów sformułowane podczas spotkania z **Zespołem PKA, a także spotkanie z nauczycielami**

akademickimi oraz rozmowy z władzami jednostki.

.....
Dobre praktyki

Włączenie przedstawicieli rynku pracy do Uczelnianej Komisji Programowej.

Zalecenia

W ocenie Zespołu oceniającego PKA:

- należy rozważyć możliwość włączenia przedstawiciela studentów do prac Kierunkowego Zespołu Programowego;
- w kwestionariuszu ankiety dotyczącej oceny zajęć i prowadzącego nauczyciela akademickiego zaleca się wskazanie wolnego miejsca przeznaczonego na wypowiedź otwartą studentów, w celu umożliwienia zamieszczenia dodatkowych opinii i uwag uzasadniających poszczególne oceny, a także umożliwiające identyfikację i wyeliminowanie niedoskonałości w realizacji procesu dydaktycznego.

.....
Kryterium 4. Kadra prowadząca proces kształcenia

3.1. Liczba, dorobek naukowy/artystyczny, doświadczenie zawodowe zdobyte poza uczelnią oraz kompetencje dydaktyczne kadry

3.2. Obsada zajęć dydaktycznych

3.3. Rozwój i doskonalenie kadry

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 4.

Analiza dokonana w toku wizytacji potwierdziła zgodność stanu faktycznego z opisem zasobów kadrowych przedstawionym w raporcie samooceny. Jednostka zaproponowała do minimum kadrowego 12 nauczycieli akademickich, w tym 2 doktorów habilitowanych, 6 doktorów i 4 magistrów. Zespół oceniający miał wątpliwości dotyczące podstaw zaliczenia do minimum kadrowego jednego z nauczycieli akademickich z tytułem zawodowym magistra, ponieważ z raportu samooceny nie wynikało, by osoba ta posiadała odpowiednie doświadczenie zawodowe. W toku spotkania z władzami jednostki udokumentowano jednak duże doświadczenie zawodowe nauczyciela zdobyte poza uczelnią, co w pełni pozwala zaliczyć go do minimum (wyjaśniono, iż w raporcie samooceny zostały przez pomyłkę pominięte dotyczące go dane). Nauczyciele akademicy z minimum kadrowego prowadzą zajęcia w liczbie większej niż 60 godz. Ponieważ jednostka jest w fazie zmiany profilu i prowadzi w chwili obecnej kierunek o profilu ogólnoakademickim i praktycznym, minimum kadrowe zostało zwiększone o ponad 30%. Proporcje nauczycieli akademickich zaliczonych do minimum kadrowego (12) do liczby studentów (101) są właściwe. Tym samym spełnione zostały odpowiednie wymagania określone w Rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dn. 26. września 2016 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów.

Struktura kwalifikacji, dorobku naukowego i doświadczenia zawodowego zdobytego poza uczelnią osób z minimum kadrowego jest właściwa. Analiza dorobku pracowników ze stopniem naukowym wskazuje, iż jest to dorobek adekwatny i aktualny dla dyscyplin, które reprezentują i związany z efektami kształcenia przewidzianymi dla prowadzonych przez nich modułów zajęć. Wszystkie osoby z tytułem zawodowym magistra oraz 5 osób ze stopniem doktora posiadają znaczne doświadczenie zawodowe zdobyte poza uczelnią. Rozkład obszarowy kadry z minimum (10 pracowników z obszaru nauk humanistycznych i 2

pracowników z obszaru nauk społecznych) odpowiada rozkładowi obszarowemu efektów kształcenia (87% obszar nauk humanistycznych, 13% obszar nauk społecznych). W obszarze nauk społecznych dwoje pracowników reprezentuje odpowiednio dyscypliny: pedagogika i psychologia; w obszarze nauk humanistycznych każdy z dwóch samodzielnych pracowników naukowo-dydaktycznych reprezentuje inną dyscyplinę (językoznawstwo i literaturoznawstwo), podobnie jak osoby ze stopniem doktora (językoznawstwo – 2 osoby, literaturoznawstwo – 2 osoby). W gronie czworga magistrów przeważają językoznawcy (3 osoby), co jest zasadne, bowiem uczą one m. in. praktycznej znajomości języka angielskiego. Zatem spełnione są wymogi dotyczące minimum kadrowego, określone w 7 11 ust. 2 oraz 12 ust.2 punkt 1 a. W gronie osób reprezentujących poszczególne dyscypliny w minimum kadrowym oraz w gronie osób spoza minimum widoczne jest duże zróżnicowanie specjalizacyjne, co zapewnia odpowiednią obsadę modułów zajęć i w rezultacie realizację zakładanych efektów kształcenia.

Należy podkreślić, iż kadra dydaktyczna prowadząca zajęcia zapewnia ich praktyczny charakter, szczególnie w przypadku modułów *Praktycznej nauki języka angielskiego*, tłumaczeniowych i nauczycielskich. Zajęcia prowadzone są przez praktyków, którzy prowadzą działalność gospodarczą i uczestniczą w tworzeniu programu kształcenia (mają doświadczenie i na bieżąco działają na rynku tłumaczeniowym i edukacyjno-wychowawczym). Na szczególne uznanie zasługuje działalność translatorska nauczycieli prowadzących zajęcia; przetłumaczone przez nich książki dotyczą praktycznych sfer działalności człowieka we współczesnym świecie. Przykładami mogą być *Przewodnik – Sycylia, Praca i pobyt w Wielkiej Brytanii, Toyota Talent*, a także książki autorów popularnych wśród studentów i młodzieży ponadgimnazjalnej dzięki ich obecności w mediach, np. *Bear Grylls Szkoła Przetrwania*. Pracownicy są też autorami lub współautorami takich przewodników jak *Pisanie po angielsku, Zasady, wzory, ćwiczenia*, co zapewnia łączność między procesem dydaktycznym prowadzonym w Uczelni a środowiskiem młodzieży ponadgimnazjalnej, która korzysta z tych publikacji. Nauczyciele prowadzący zajęcia na specjalności nauczycielskiej mają bieżący kontakt zawodowy z placówkami edukacyjnymi i edukacyjno-wychowawczymi w Zamościu i okolicach.

Konkludując, porównawcza analiza zakładanych efektów kształcenia i kompetencji oraz doświadczenia zawodowego kadry nauczającej wskazuje, iż struktura kwalifikacji kadry i jej zróżnicowanie specjalizacyjne w obrębie dyscyplin zapewniają odpowiednią realizację zakładanych efektów kształcenia.

Z wyjątkiem jednego przypadku obsada zajęć jest prawidłowa i uwzględnia merytoryczne przygotowanie nauczycieli akademickich oraz ich doświadczenie zawodowe. Zróżnicowanie i kompleksowość kwalifikacji osób z minimum kadrowego uzupełniane jest w sposób właściwy przez nauczycieli spoza minimum, w tym tych, które uczą przedmiotów nie-anglistycznych. Przykładowo przedmiot „*Emisja głosu*” prowadzony jest przez muzykologa, *Technologie informacyjne* przez magistra techniki, „*Ekonomia i Marketing*” przez doktora ekonomii, zajęcia z BHP przez specjalistę od BHP. Wszystkie zajęcia związane z praktycznym przygotowaniem zawodowym prowadzone są przez osoby z doświadczeniem zawodowym zdobytym poza uczelnią.

We wspomnianym przypadku nieodpowiedniej obsady, zajęcia z „*Historii Anglii i USA*” zostały przydzielone osobie reprezentującej dyscyplinę *językoznawstwo* i posiadającą doświadczenie w zakresie przekładu. W toku rozmowy wizytacyjnej władze kierunku wyjaśniały, iż osoba ta od lat – obok działalności we własnej dyscyplinie – specjalizuje się w nauczaniu tego przedmiotu. Rozkład zajęć nie pozwolił na hospitowanie ww. zajęć.

Z analizy dostarczonych materiałów oraz rozmów przeprowadzonych w toku wizytacji wynika, iż jednostka w sposób właściwy wspiera rozwój i doskonalenie kadry. Charakter tego wsparcia jest dwójaki: ocenny i motywacyjny. Do elementów ocennych należą ankiety –

uczelniana i studencka – hospitacje oraz wprowadzenie limitu czasowego 8 lat zatrudnienia na etacie asystenta (w tym czasie zatrudniony powinien uzyskać stopień doktora).

Ankieta uczelniana (wzór arkusza zatwierdzony uchwałą Senatu nr 108/XI/2015 z dn. 25. maja 2015) obejmuje ocenę działalności dydaktycznej, organizacyjnej i naukowej pracownika. Oceny, na podstawie wypełnionej przez pracownika ankiety, dokonuje kierownik zakładu i przekazuje ją do zaopiniowania Uczelnianej Komisji ds. Oceny Nauczycieli.

Ankieta studencka w sposób wielostronny ujmuje różne aspekty procesu dydaktycznego (m. in. zakres realizacji efektów kształcenia ujętych w karcie przedmiotu, sposób realizacji przedmiotu, zakres zdobytej wiedzy, umiejętności i kompetencji, przydatność nabywanej wiedzy, umiejętności i kompetencji, informacje o zasadach zaliczania przedmiotu, przepływ informacji pomiędzy prowadzącym przedmiot a studentami, dostępność prowadzącego przedmiot dla studenta, uprzejmość i życzliwość nauczyciela wobec studentów). Ankieta przeprowadzana jest w formie elektronicznej i służy z jednej strony jako jeden z elementów oceny nauczyciela akademickiego, z drugiej zaś dostarcza jemu samemu informacji zwrotnej na temat jakości prowadzonych zajęć. Wyniki ankiet przekazywane są dyrektorom instytutów i kierownikom zakładów do analizy i ewentualnej interwencji; należy jednak podkreślić, iż pracownicy kierunku oceniani są przez studentów bardzo wysoko (w większości powyżej 4.5 w skali pięciostopniowej)

Hospitacje przeprowadzane są okresowo. W następującej po hospitacji rozmowie z kierownikiem zakładu, hospitowany nauczyciel otrzymuje informację zwrotną, co sprzyja podnoszeniu jakości zajęć. Protokoły hospitacji zajęć zawierają szczegółową i wszechstronną ocenę prowadzących zajęcia (zgodność tematu i treści zajęć z kartą przedmiotu, przebieg zajęć, metody kształcenia, środki dydaktyczne, poprawność terminologiczna i pojęciowa, itd.)

Elementy motywacyjne wspierania rozwoju kadry obejmują przede wszystkim czynniki finansowe, wspieranie wyjazdów zagranicznych oraz ułatwienia w prezentowaniu własnego dorobku kadry. Jednostka finansuje wyjazdy konferencyjne pracowników, udział w szkoleniach i organizację konferencji. Uczelnia wprowadziła także system nagród dla najlepszych nauczycieli akademickich. Działające w ramach uczelni wydawnictwo publikuje książki i artykuły nauczycieli akademickich, finansowane z budżetu uczelni; artykuły pracowników kierunku ukazują się w punktowanym periodyku *Facta Simonidis*.

Z rozmów przeprowadzonych w toku spotkania z kadrą kierunku wynika, iż pracownicy nie mają trudności z uzyskaniem finansowania swoich dydaktycznych i naukowych przedsięwzięć. Wynika też, iż doceniają oni wsparcie uczelni, starają się z niego korzystać i uznają jego skuteczność. Potwierdza to fakt, iż w ostatnich latach dwóch nauczycieli akademickich uzyskało stopień doktora, a w niedługim czasie oczekiwana jest finalizacja dwóch habilitacji. Jako istotny element w stymulowaniu rozwoju pracownicy, szczególnie młodszy, wskazywali bezpośredni wpływ kolegów ze stopniami naukowymi.

.....

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Jednostka spełnia odpowiednie wymogi dotyczące minimum kadrowego i kwalifikacji nauczycieli akademickich określone w Rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dn. 26. września 2016 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów. Struktura kwalifikacji kadry prowadzącej zajęcia na ocenianym kierunku i jej zróżnicowanie specjalizacyjne w obrębie dyscyplin są właściwe i zapewniają odpowiednią realizację zakładanych efektów kształcenia przez właściwą obsadę zajęć – ten aspekt stanowi mocną stronę jednostki (w jednym przypadku zajęcia były obsadzone nieprawidłowo). Proporcje liczby nauczycieli akademickich zaliczonych do minimum kadrowego do liczby studentów na kierunku są prawidłowe. Zajęcia związane z praktycznym przygotowaniem zawodowym prowadzone są przez osoby z doświadczeniem zawodowym. System wspierania rozwoju dydaktycznego i naukowego kadry jest prawidłowy i efektywny.

Dobre praktyki

Mimo, iż jednostka nie ma obowiązku prowadzenia badań naukowych, w sposób efektywny wspiera ona takie badania podejmowane przez nauczycieli akademickich ocenianego kierunku i umożliwia publikację prac w uczelnianym wydawnictwie oraz w punktowanym periodyku naukowym *Facta Simonidis*.

Zalecenia

Zajęcia *Historia Anglii i USA* należy powierzyć osobie posiadającej odpowiednie dla przedmiotu kwalifikacje merytoryczne.

Kryterium 5. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w procesie kształcenia

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 5

Główne sfery współpracy dotyczą organizacji praktyk, prowadzenia zajęć przez osoby mające działalność gospodarczą i wpływające na treści nauczania, a także organizowania przez jednostkę prowadzącą oceniany kierunek wykładów, warsztatów i konkursów na rzecz środowiska lokalnego, z uwzględnieniem podmiotów edukacyjnych. Instytut współpracuje z władzami miasta, np. przy organizacji targów pracy bądź przy obsłudze delegacji zagranicznych (studenci jako tłumacze – wolontariusze). Ponadto Instytut aktywnie współpracuje z 22 podmiotami w zakresie organizacji praktyk dla studentów na specjalności język angielski w biznesie i turystyce. Są wśród nich biura i firmy turystyczne, a także podmioty z innych branż: usługi hotelowe, transportowe. Jako jednego z interesariuszy podano, na przykład, „PZL „Warszawa – Okęcie” Spółka akcyjna Wydział Usług Lotniczych w Mielcu, gdzie, jak okazało się podczas weryfikacji zasad współpracy, jedna ze studentek odbywała praktykę zawodową. W zakresie specjalności nauczycielskiej, Instytut współpracuje z 20 placówkami edukacyjno-wychowawczymi i szkołami w mieście i regionie. Instytut samodzielnie inicjował kontakty z interesariuszami w okresie zmiany profilu z ogólnoakademickiego na praktyczny, o czym świadczą przedstawione listy intencyjne, dotyczące „udziału w wypracowaniu programu i kierunkowych efektów kształcenia oraz deklaracji wsparcia uczelni w realizacji praktyk zawodowych trwających co najmniej 3 miesiące” (List z datą 24 sierpnia 2015 r.).

Instytut dysponuje „Oświadczeniami interesariusza zewnętrznego (podmiotu społeczno-gospodarczego otoczenia uczelni)”. Dla przykładu, takie oświadczenie złożyła dyrekcja jednej ze szkół podstawowych i wskazała na jej czynny udział w formułowaniu efektów i programu kształcenia. Instytut dysponuje też wypełnionymi ankietami na temat przedmiotów i „przydatności efektów kształcenia”. Uczelnia przedstawiła wypełnioną dokumentację praktyk zgodną z Regulaminem Praktyk.

Instytut aktywnie współpracuje też ze Stowarzyszeniem Przyjaciół Ludowego Zespołu Pieśni i Tańca „Zamojszczyzna”, gdzie studenci udzielają się jako wolontariusze. O udziale studentów, który stanowił też doskonałą możliwość pracy nad osiągnięciem efektów związanych z kompetencjami społecznymi w sytuacji poza-programowej, świadczy list Przewodniczącej Stowarzyszenia (z datą 05.10.2016 r.).

.....

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Instytut prowadzący kierunek aktywnie działa na rzecz pozyskiwania interesariuszy zewnętrznych, a mocną stroną jest niewątpliwie systematyczne podejmowanie prac na rzecz inicjowania i rozwoju współpracy z podmiotami edukacyjnymi. Uczelnia szybko odpowiada na

zmiany dyktowane sytuacją rynkową i nowymi wymogami ministerialnymi i elastycznie wprowadza zmiany w treściach przedmiotowych i modułowych.

.....

Dobre praktyki

Systematyczne powierzanie zajęć osobom, które aktywnie działają na krajowym popularnonaukowym i popularnokulturowym rynku wydawniczym i tłumaczeniowym.

Zalecenia

W kolejnym cyklu dydaktycznym, w roku akademickim 2017/2018, w przypadku studentów trzeciego roku, pracodawcy powinni być włączeni do procesu oceny prac dyplomowych z zawartością aspektów praktycznych, a także egzaminu dyplomowego.

Kryterium 6. Umiejdzynarodowienie procesu kształcenia

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 6

Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Zamościu nie jest uczelnią dużą, jednak stopień jej umiejdzynarodowienia można określić jako zadowalający. Na tle uczelni bardzo pozytywnie wyróżnia się w tym względzie oceniany kierunek. Umiejdzynarodowienie procesu kształcenia na *Filologii angielskiej* obejmuje kilka obszarów: wymianę studentów i pracowników w ramach programu Erasmus+, bilateralną współpracę międzyuczelnianą, wyjazdy konferencyjne, organizację konferencji, prowadzenie większości zajęć w języku angielskim, ofertę dydaktyczną w zakresie języków obcych oraz kształcenie studentów z zagranicy.

Kierunek przoduje na uczelni w liczbie wyjazdów studenckich i pracowniczych w ramach Erasmus+. W ostatnich trzech latach wyjechało do ośrodków zagranicznych w Anglii, Słowacji, Grecji i Hiszpanii 9 studentów – były to kilkumiesięczne wyjazdy na praktyki zawodowe. Umiejdzynarodowienie praktycznego przygotowania zawodowego należy ocenić bardzo pozytywnie; doświadczenia międzynarodowe w przygotowaniu praktycznym bezwzględnie wzbogacają efekty procesu dydaktycznego. Nauczyciele akademicy wyjeżdżali na krótkie pobyty szkoleniowe (3 wyjazdy w ostatnich dwóch latach), które – jak wynika z rozmów z kadrami – są wyraźnie preferowane wobec wyjazdów dydaktycznych. Rozmowy te potwierdziły także wysoką przydatność tego rodzaju szkoleń, które przekładają się na kształtowanie programów nauczania (np. gramatyki praktycznej, pisanie i konwersacji) oraz metod dydaktycznych (np. indywidualizacja nauczania, nauczanie gramatyki języka angielskiego uczniów dyslektycznych, współczesne metody nauczania przedsiębiorczości i współpracy uczelni z prywatnymi przedsiębiorcami). W ramach programu mniejsza liczba osób przyjeżdżała na oceniany kierunek (po dwóch studentów rocznie z Artvin Coruh University (Turcja) w latach 2012-2014; ostatnio brak wizyt). Należy zauważyć, iż jeden profesor z wymienionego uniwersytetu prowadził miesięczne szkolenie dla kadry w zakresie dydaktyki językowej, literackiej i kulturowej, co zostało ocenione jako bardzo przydatne przez pracowników kierunku. Ten niewielki udział osób przyjeżdżających tłumaczy się stosunkowo niską atrakcyjnością lokalnej uczelni dla studentów obcokrajowców, którzy wolą wyjeżdżać do krajów zachodnich.

Współpracę bilateralną, obejmującą także opisaną wyżej wymianę w ramach programu Erasmus, nawiązała uczelnia z dwoma uniwersytetami w Turcji: Artvin Coruh University i Aksaray University. Należy docenić wysiłki władz i pracowników kierunku, którzy podejmowali próby nawiązania bilateralnej współpracy ze Wschodnioeuropejskim Uniwersytetem z Ukrainy; próby te jednak okazały się nieskuteczne z powodu niekompatybilności programów oraz niskiego poziomu reprezentowanego przez potencjalnego

partnera.

Elementem umiędzynarodowienia są także zagraniczne wyjazdy konferencyjne pracowników oraz organizacja konferencji międzynarodowych w Uczelni w Zamościu. W Raporcie Samooceny jednostka nie przedstawiła danych w tym zakresie, jednak z rozmów z kadrą przeprowadzonych w toku wizytacji wynika, iż uczelnia udziela pracownikom wsparcia w tych działaniach. Pracownicy kierunku mogą brać udział w międzynarodowych konferencjach organizowanych przez inne jednostki uczelni (np. w konferencjach na temat kulturowych zagadnień integracji europejskiej organizowanych wspólnie z UMCS w Lublinie); w roku 2015 z udziałem Koła Naukowego Anglistów zorganizowano międzynarodową konferencję naukową *Crossing linguistic and cultural frontiers. Contact as a source for change*.

Umiędzynarodowienie w obszarze oferty językowej wynika ze specyfiki kierunku *Filologia angielska*, na którym ok. 75% zajęć prowadzonych jest w języku angielskim, co pozwala absolwentom sprawnie funkcjonować w anglojęzycznym środowisku międzynarodowym. Ofertę dydaktyczną w tym zakresie uzupełnia lektorat języka obcego (niemieckiego, 120 godzin kontaktowych).

Bardzo istotną – można powiedzieć czołową – rolę w umiędzynarodowieniu procesu dydaktycznego odgrywa kształcenie studentów z zagranicy, przede wszystkim z Ukrainy; w chwili obecnej stanowią oni ok. 40% studentów ocenianego kierunku. Zdaniem kadry dydaktycznej udział tych studentów w istotny i różnorodny sposób wzbogaca proces nauczania. Dzieje się tak przez zetknięcie dwóch odmiennych wrażliwości kulturowych Polaków i Ukraińców, co prowadzi do wzbogacenia ogólnego kontekstu kulturowego, wymagającego nierzadko negocjacji między odmiennymi postawami. Również odmienne problemy językowe (np. w wymowie) wymuszają wzbogacenie metod nauczania oraz weryfikacji efektów kształcenia (np. testy przekładowe w grupach mieszanych nie mogą być stosowane).

Konkludując – zważywszy na niewielkie rozmiary uczelni i ocenianego kierunku i wynikające z tych uwarunkowań ograniczenia, zakres umiędzynarodowienia procesu kształcenia należy uznać za w pełni satysfakcjonujący, ale też zachęcać władze Uczelni i kierunku do dalszego rozwoju w tym względzie.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Jednostka, na miarę swoich możliwości, w sposób satysfakcjonujący i skuteczny dąży do umiędzynarodowienia procesu kształcenia. Umiędzynarodowienie obejmuje wymianę studentów i pracowników w ramach programu Erasmus+, bilateralną współpracę międzyuczelnianą, wyjazdy konferencyjne, organizację konferencji, prowadzenie większości zajęć w języku angielskim, ofertę dydaktyczną w zakresie języka niemieckiego oraz kształcenie studentów z zagranicy. Mocną stroną jest w tym zakresie wysoki udział studentów z Ukrainy w ogólnej populacji studentów na ocenianym kierunku (ok. 40%); słabszą stroną jest stosunkowo niewielka liczba studentów i pracowników wyjeżdżających za granicę.

Dobre praktyki

Umożliwienie części studentów odbywania praktyk w ośrodkach zagranicznych.

Zalecenia

- 1. Zalecane jest kontynuowanie starań o poszerzenie współpracy zagranicznej w ramach programu Erasmus+ i umów bilateralnych.**
- 2. Wskazane jest zwiększenie liczby studentów i pracowników wyjeżdżających za granicę w ramach programu Erasmus.**

Kryterium 7. Infrastruktura wykorzystywana w procesie kształcenia

7.1. Infrastruktura dydaktyczna oraz wykorzystywana w praktycznym przygotowaniu zawodowym

7.2. Zasoby biblioteczne, informacyjne oraz edukacyjne

7.3. Rozwój i doskonalenie infrastruktury

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 7

7.1 Ogląd infrastruktury dydaktycznej przeprowadzony przez Zespół Oceniający w toku wizytacji potwierdził jej zasoby i stan przedstawiony w raporcie Samooceny. Należy tutaj podkreślić duży postęp w dziedzinie infrastruktury od ostatniej wizytacji w roku 2010.

Budynek Instytutu Humanistycznego przy ul. Hrubieszowskiej, w którym mieści się oceniany kierunek, został zakupiony przez uczelnię w 2011 r. od miasta Zamość, a następnie wyremontowany i dostosowany do potrzeb dydaktycznych. Liczba oraz zróżnicowanie pomieszczeń dydaktycznych jest wystarczająca dla realizacji zakładanych efektów kształcenia, w tym dotyczących praktycznego przygotowania zawodowego. Budynek mieści salę wykładową na 90 miejsc, salę wykładową na 50 miejsc, 3 sale ćwiczeniowe na 70 miejsc, 8-osobowe sale seminaryjne, 12-stanowiskowe laboratorium językowe i 23-stanowiskowe laboratorium komputerowe. Sale dydaktyczne wyposażone są w sprzęt multimedialny, m.in. w tablicę interaktywną dla specjalizacji nauczycielskiej. Jedna z sal wyposażona jest w lustro, które ma wspomagać nauczyciela prowadzącego ćwiczenia z emisji głosu. W razie konieczności kierunek może korzystać z sal dydaktycznych w budynku przy Zamoyskiego (oddalonym o ok. 10 minut od Hrubieszowskiej), który dysponuje 3 salami wykładowymi na 300 osób, 4 salami ćwiczeniowymi, 2 laboratoriami i 3 salami komputerowymi z 57 komputerami.

Wizytacja budynku przy ul. Hrubieszowskiej pozwala stwierdzić, iż jest on w bardzo dobrym stanie, zapewniającym odpowiednie warunki dla prowadzenia procesu dydaktycznego i realizacji efektów kształcenia. Wyposażenie i wygląd sal zapewniają też studentom i uczącym komfort estetyczny. Budynek objęty jest systemem wi-fi; do dyspozycji studentów jest kiosk multimedialny, kserokopiarki i punkt z usługami kserograficznymi. Budynek jest przystosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych: wyposażono go w windy, podjazdy, schodolazy i odpowiednie łazienki. W przypadku podjęcia studiów przez osobę niepełnosprawną, Instytut jest w stanie przenieść wszystkie zajęcia do sal na parterze – łącznie z salą komputerową.

Laboratorium językowe wyposażone jest w kabinę do tłumaczeń symultanicznych oraz oprogramowanie służące przygotowaniu językowemu studentów; obejmuje ono m. in. programy: PRATT, PhoTransEdit, VTDEMO – Articulatory synthesis teaching tool, WASP – Waveforms, Spectrograms and Pitch display, i zapewnia realizację zakładanych efektów kształcenia językowego, w tym praktycznego przygotowania zawodowego. Brak jest odpowiedniego oprogramowania do tłumaczeń; w toku rozmowy przeprowadzonej z kadrami w czasie wizytacji pracownicy stwierdzili, że do dydaktyki tłumaczeniowej używają własnych programów i postulowali zakup oprogramowania Trados. Należy jednak zauważyć, iż jednostka dotychczas prowadziła kierunek o profilu ogólnoakademickim i dopiero rozpoczęła kierunek o profilu praktycznym, może zatem jeszcze uzupełnić oprogramowanie służące do realizacji efektów kształcenia w zakresie przekładu. W czasie wcześniejszej rozmowy przeprowadzonej z udziałem władz uczelni i kierunku oraz Zespołu Oceniającego władze uczelni zapewniły, iż – wskutek postulatów kadry – zamierzają wyposażyć laboratorium językowe w to oprogramowanie w najbliższym czasie.

Oprócz braku oprogramowania tłumaczeniowego, jedynym mankamentem wskazanym w toku rozmów z kadrami nauczającą jest niedogrzanie budynku w czasie niskich temperatur na zewnątrz.

Godny podkreślenia jest fakt, iż uczelnia oferuje studentom do wypożyczenia tablety na cały okres studiów, co umożliwia osobom mniej zamożnym stały dostęp do technik i zasobów elektronicznych.

7.2 Od ostatniej wizytacji w 2010 r. nastąpił znaczny postęp w infrastrukturze materialnej oraz nieco mniejszy, choć znaczący, w zasobach książkowych biblioteki, która usytuowana jest w siedzibie Instytutu Humanistycznego przy ul. Hrubieszowskiej (co ułatwia korzystanie z niej studentom i pracownikom).

Obecnie biblioteka dysponuje trzema pomieszczeniami o łącznej powierzchni ok. 150 m²: wypożyczalni, czytelni i magazynu. W wypożyczalni znajdują się dwa stanowiska komputerowe do obsługi czytelników. W bibliotece funkcjonuje program biblioteczny LIBRA 2000, służący do rejestracji czytelników oraz wypożyczeń i opracowani księgozbioru. Katalog dostępny jest on-line; użytkownicy mają możliwość sprawdzania konta oraz rezerwacji książek przez Internet. W czytelni studenci mają dostęp do Internetu, do bibliotek cyfrowych i Wirtualnej Biblioteki Nauki. Komputery w czytelni posiadają zainstalowane słowniki dwujęzyczne. W czytelni, obok zbiorów podręcznych, znajduje się 20 miejsc do pracy indywidualnej oraz 8 stanowisk komputerowych dla studentów. Brak jest komputera przeznaczonego dla osób niedowidzących.

Zasoby książkowe dla ocenianego kierunku obejmują ok. 3200 woluminów, w tym teksty, opracowania i podręczniki z zakresu językoznawstwa (1240), literaturoznawstwa (1100) i metodyki nauczania języka angielskiego (150). **Na podstawie zawartych przez uczelnię porozumień, studenci mają możliwość korzystania ze zbiorów Książnicy Zamojskiej, Biblioteki Pedagogicznej w Zamościu oraz Biblioteki UMCS w Lublinie.**

Wizytacja przeprowadzona w bibliotece pozwoliła stwierdzić, iż jej zbiory w podstawowym stopniu zaspokajają potrzeby kierunku i umożliwiają realizację efektów kształcenia; muszą one jednak być uzupełniane w toku procesu dydaktycznego dodatkowymi materiałami. Ocenę tę potwierdziło spotkanie z nauczycielami akademickimi. **W przypadku braku lub niedostępności odpowiednich materiałów uczący dostarczają je studentom w postaci kserokopii lub – częściej – skanów dostępnych dla nich drogą elektroniczną. Stwierdzono też, że przy obecnym zaawansowaniu technologii informatycznych (chmury, etc.) nie stanowi to problemu i generalnie materiały niezbędne do realizacji efektów kształcenia na kierunku trafiają do studentów.**

7.3 W chwili obecnej materialna infrastruktura jednostki nie wymaga większych prac rozwojowych poza bieżącymi naprawami i uzupełnieniami. Wszystkie nieruchomości przeszły w ostatnich 5 latach remonty kapitalne i są w dobrym stanie, zapewniającym właściwe warunki dla procesu dydaktycznego (również osób niepełnosprawnych), co potwierdził przeprowadzony w czasie wizytacji ogląd. W uczelni istnieje jednak quasi-formalny system, mający na celu usprawnianie infrastruktury, w którym na bieżące doskonalenie infrastruktury istotny wpływ ma kadra kierunku. Pracownicy mogą zgłaszać swoje sugestie w sposób nieformalny do Kanclerza Uczelni, lub w sposób formalny za pomocą odpowiedniego, opracowanego przez uczelnię formularza.

Zasoby biblioteczne uzupełniane są na bieżąco, przy znaczącym wpływie kadry nauczającej. Prowadzący zajęcia składają do biblioteki zamówienia konsultowane z kierownikiem zakładu, które są progresywnie realizowane. Rozmowa z kadrami potwierdziła, iż uczący nie napotykają w tym względzie na trudności i niezbędne książki nabywane są zgodnie z dydaktycznymi potrzebami. Pewien wpływ na zakupy biblioteczne mają także studenci, szczególnie na ostatnim roku studiów. Mogą oni sugerować zakup literatury przedmiotu potrzebnej do pracy dyplomowej.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Wymagania określone w Rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dn. 26. września w sprawie warunków prowadzenia studiów, § 7.1 ust. 2f i 2g dotyczące infrastruktury i zasobów bibliotecznych zostały spełnione. Rozmiary i charakter bazy dydaktycznej – w tym liczba i zróżnicowanie sal, laboratoriów oraz ich wyposażenie – pozwalają na realizację zakładanych efektów kształcenia, w tym przyjętych dla nowych roczników efektów związanych z praktycznym przygotowaniem zawodowym (uczelnia rozpoczęła prowadzenie kierunku o profilu praktycznym; dotychczas był to profil ogólnoakademicki). Mocną stroną jest tutaj bardzo dobry stan infrastruktury budowlanej, która spełnia też oczekiwania osób niepełnosprawnych (mankamentem jest niedogrzewanie). Dostępność zasobów bibliotecznych i innych materiałów dydaktycznych, w tym związanych z praktycznym przygotowaniem zawodowym, jest również wystarczająca dla realizacji ww. efektów kształcenia. Organizacja i działanie biblioteki właściwie zaspokaja potrzeby studentów.

Słabszą stroną nadal (mimo znacznej poprawy względem stanu z okresu poprzedniej wizytacji) są zasoby biblioteczne; w podstawowym zakresie spełniają one jednak swoją rolę. Do słabych stron należy też brak odpowiedniego oprogramowania tłumaczeniowego i brak w czytelni komputera dla osób niedowidzących.

Dobre praktyki

Dobłą praktyką, zapobiegającą informatycznemu wykluczeniu, jest umożliwienie studentom wypożyczenia tabletów na cały okres studiów, co zapewnia osobom mniej zamożnym stały dostęp do technik i zasobów elektronicznych.

Zalecenia

- 1. Należy pilnie zrealizować zamiary wyposażenia laboratorium językowego w oprogramowanie do tłumaczeń (np. Trados).**
- 2. Wskazane jest usprawnienie systemu włączania ogrzewania budynku przy Hrubieszowskiej przy niższych temperaturach zewnętrznych.**
- 3. Należy wyposażyć czytelnię w komputer ułatwiający pracę osobom niedowidzącym.**

Kryterium 8. Opieka nad studentami oraz wsparcie w procesie uczenia się i osiągnięcia efektów kształcenia

- 8.1. Skuteczność systemu opieki i wspierania oraz motywowania studentów do osiągnięcia efektów kształcenia
- 8.2. Rozwój i doskonalenie systemu wspierania oraz motywowania studentów

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 8

Nauczyciele akademicki i przedstawiciele władz wydziału prowadzą konsultacje w wymiarze satysfakcjonującym studentów. Studenci pozytywnie oceniają wsparcie nauczycieli akademickich w procesie osiągnięcia efektów kształcenia. Jednostka stwarza możliwość wyboru opiekuna i tematu pracy dyplomowej.

Studenci wybitnie uzdolnieni mają możliwość wnioskować o indywidualizację procesu kształcenia zgodnie z przyjętym Regulaminem studiów. Mogą ubiegać się również o stypendium rektora dla najlepszych studentów oraz o nagrodę Rektora PWSZ. Zasady przyznawania stypendiów są znane studentom oraz powszechnie dostępne - zamieszczone są na stronie internetowej. Studenci mają zapewnione warunki i wsparcie w procesie kształcenia objętym programem studiów i w trakcie udziału w dodatkowych płatnych praktykach pilotażowych, ze względu na które wydzielono dni wolne w planie zajęć. Jednostka prowadząca oceniany kierunek studiów i specjalności jest w stanie zapewnić miejsce praktyk każdemu studentowi, ale wspiera również samodzielność w poszukiwaniu takich miejsc przez

praktykantów. Kontakt między osobą odpowiedzialną za organizację praktyk z ramienia Instytutu a opiekunem praktyk w zakładzie pracy, oprócz sformalizowanych relacji, możliwy jest poprzez rozmowy i konsultacje nieformalne. Studenci nie wyrazili negatywnych uwag w odniesieniu do organizacji praktyk, a także przypisanych im efektów kształcenia. Na podstawie analizy wybranych kart przedmiotów i hospitacji zajęć, można stwierdzić, że studenci mają też warunki potrzebne do osiągnięcia przypisanych efektów kształcenia, a prowadzący zajęcia motywują studentów do aktywności, pracy w grupach i w parach. **Prowadzący zajęcia od studentów wybitnych oczekują przede wszystkim samodzielnej inicjatywy, jednak istnieją również narzędzia motywujące do dodatkowej pracy, np. dodatkowe grupy, jak PuPeGoup (która zajmuje się rozwijaniem różnych form działalności w zakresie publikacji i ich upowszechniania). Uczelnia wspiera działania studentów na rzecz nawiązywania współpracy z otoczeniem społecznym i kulturalnym, m.in. poprzez inicjatywy członków studenckich kół naukowych, jak i poprzez dofinansowanie projektów studenckich.** Studenci są zaangażowani w działalność pozaakademicką na rzecz podmiotów z otoczenia gospodarczo-społecznego w Zamościu i okolic. Jednym z przykładów jest przetłumaczenie i rozpowszechnienie studenckiej wersji zasad bezpieczeństwa przeznaczonej dla dzieci w wieku przedszkolnym. **Na kierunku filologia specjalność filologia angielska studenci mają możliwość zaangażowania się w działalność dwóch kół naukowych: w kole naukowym anglistów oraz kole teatralnym anglistów TheArte.** Studenci mają również możliwość uczestniczenia w spotkaniach z osobami wizytującymi z uczelni partnerskich.

Na uczelni działa samorząd studencki. Samorząd może ubiegać się o dofinansowanie projektów i korzystać z pomieszczeń w przypadku organizacji swoich wydarzeń, w ocenie przedstawicieli samorządu wsparcie, które jest im udzielane przez władze uczelni, jest wystarczające.

Studenci niepełnosprawni mogą korzystać z pomocy Pełnomocnika Rektora ds. osób niepełnosprawnych, którego zadaniem jest udzielanie wsparcia oraz pomoc w indywidualnych problemach studentów niepełnosprawnych. Studenci niepełnosprawni mogą otrzymać stypendium specjalne dla osób niepełnosprawnych. Zgodnie z przepisami Regulaminu studiów studenci mogą wnioskować o indywidualizację trybu kształcenia. Punkt dotyczący niepełnosprawności zawarty jest w dokumentacji rekrutacyjnej, którą składa kandydat, co pozwala Uczelni na przygotowanie się do przyjęcia takiego studenta i zapewnienie niezbędnych warunków umożliwiających studiowanie. **Studenci - cudzoziemcy mogą liczyć na wsparcie Pełnomocnika Rektora ds. studentów – cudzoziemców w zakresie spraw administracyjnych.** Studenci – cudzoziemcy wyrażają pozytywne opinie na temat pracy Pełnomocnika.

Ważną rolę we wsparciu studentów w kontaktach z otoczeniem społecznym i gospodarczym odgrywa w Uczelni Biuro Karier, które udostępnia studentom i absolwentom oferty pracy, praktyk i staży. Biuro udostępnia informacje za pomocą strony internetowej oraz poprzez maile do studentów. Studenci wyrazili pozytywne opinie na temat jakości obsługi administracyjnej, przede wszystkim wskazali na okazywaną im życzliwość oraz szybkość załatwiania ich spraw. Na stronie internetowej uczelni, będącej według studentów, głównym źródłem informacji, znajdują się aktualne informacje. Większość informacji o programie kształcenia i toku studiów jest powszechnie znana i dostępna.

Jednostka opracowała badanie, podczas którego ocenia elementy systemu wsparcia studentów. Jednakże w ramach tego badania student odpowiada tylko na jedno pytanie, oceniając w skali 1-5 system wsparcia, nie ma możliwości obszernie opisać konkretnych

obszarów, którymi objęty jest system wsparcia. Powoduje to, że studenci nie mają wiedzy na temat tego, co oceniają, a wyniki ankiety nie pozwalają uzyskać danych jednostce, dzięki którym mogłaby doskonalić system wsparcia studentów. Poza tym badaniem jednostka nie podejmowała działań mających na celu doskonalenie systemu wsparcia/motywowania studentów.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Studenci otrzymują adekwatne do ich potrzeb wsparcie dydaktyczne, naukowe i materialne z uwzględnieniem zasady równego i sprawiedliwego dostępu do oferowanych form opieki. Zostały stworzone odpowiednie możliwości indywidualizacji procesu kształcenia oraz dodatkowego rozwoju swoich zainteresowań. Jednostka stworzyła narzędzie do oceny elementów systemu wspierania i motywowania studentów. Mocną stroną systemu wsparcia jest stworzenie szerokiej oferty dodatkowej działalności dla studentów. Ponadto zajęcia praktyczne, szczególnie praktyki zawodowe, są właściwie zintegrowane z modułami filologicznymi w programie studiów. Plan zajęć jest tak zbudowany, by studentom umożliwić jak najlepsze warunki do odbywania praktyki zawodowej i dodatkowej. Należy zwrócić uwagę, iż badanie systemu wsparcia studentów nie pozwalają uzyskać danych jednostce, dzięki którym mogłaby doskonalić system wsparcia studentów.

Dobre praktyki

Możliwość udziału w płatnych praktykach zawodowych i opieka Uczelni nad studentami odbywającymi takie praktyki.

Zalecenia

Zaleca się analizę badania systemu wsparcia studentów i opracowanie badania, którego wyniki pozwolą realnie doskonalić ten system. Proponuje się wprowadzenie dodatkowych pytań o konkretne elementy systemu wsparcia i miejsca na swobodną wypowiedź studenta. Ponadto zaleca się urozmaicenie sposobów weryfikacji poziomu osiągnięcia efektów kształcenia na praktyce: np. wprowadzenie portfolio ilustrującego rezultaty wykonywanych zadań zawodowych. W przyszłym roku studenci powinni mieć możliwość pisania praktycznych prac licencjackich z wykorzystaniem umiejętności zdobytych podczas praktyki i z uwzględnieniem treści profilowych i specjalnościowych bardziej niż wiedzy ogólnoakademickiej, obecnej w treściach filologicznych modułów kierunkowych, które z kolei powinny stanowić zaplecze teoretyczne dla aplikacyjności takich projektów. Co więcej, Instytut powinien jeszcze bardziej skupić się na możliwościach weryfikacji efektów kształcenia poza salą dydaktyczną: np. poprzez symulowane wycieczki z przewodnikiem w języku angielskim, wystawy i prezentacje biznesowe. Takie formy są już obecne w procesie dydaktycznym i jest to ścieżka dydaktyczna, którą jednostka powinna podążać w dalszych etapach planowania i organizowania procesu dydaktycznego.

.....

4. Ocena dostosowania się jednostki do zaleceń z ostatniej oceny PKA, w odniesieniu do wyników bieżącej oceny

Zalecenie	Charakterystyka działań doskonalących oraz ocena ich skuteczności
Nieprawidłowe włączenie do grupy zajęć fakultatywnych przedmiotów: „Fakultet A: Academic writing” (semestr IV i V) oraz „Fakultet B: Pisanie na poziomie akademickim” (semestr IV i V). Przedmioty te stanowią podstawę dla zdobycia umiejętności niezbędnych dla napisania pracy licencjackiej i powinny być obowiązkowe (jako część składowa PNJA).	Od roku akademickiego 2010/2011 zlikwidowano większość fakultetów na rzecz zajęć praktycznych z języka.
W przypadku punktów ECTS seminarium licencjackie wliczono w grupę treści kierunkowych, a nie specjalizacyjnych w ten sposób grupa treści kierunkowych umożliwia uzyskanie 94 punktów ECTS, jednak po odjęciu 35 punktów za seminarium (semestr IV, V i VI) pozostaje dla tej grupy jedynie 59 punktów ECTS, co nie spełnia wymogów standardowych (minimum 64 punkty ECTS dla przedmiotów z grupy treści kierunkowych).	Zrównoważenie rozkładu punktów ECTS poprzez przesunięcie przedmiotu <i>Historia języka z elementami gramatyki historycznej</i> oraz seminarium dyplomowego, a także wprowadzenie zajęć specjalizacyjnych i dodanie przedmiotu <i>Praca dyplomowa</i> .
Uczelnia winna tak dostosować program nauczania i podjąć odpowiednie działania remediacyjne (zajęcia wyrównawcze, nacisk na umiejętność pisania prac akademickich w ramach praktycznej nauki języka), by większość studentów ostatniego roku studiów mogła sprostać stawianym przed nimi wymaganiom.	Organizacja zajęć wyrównawczych.
Poszerzenie zasobów biblioteki dla potrzeb wizytowanego kierunku; zwrócenie uwagi na strukturę budynku, która nie ułatwia poruszania się osobom niepełnosprawnym.	Znaczące powiększenie zbiorów bibliotecznych oraz dostosowanie infrastruktury dydaktycznej do potrzeb studentów niepełnosprawnych poprzez planowanie zajęć na parterze budynku, a w razie potrzeby używany jest schodolaz.
	Podjęte działania doskonalące należy uznać za skuteczne, gdyż umożliwiły wyeliminowanie niedoskonałości zidentyfikowanych w realizacji procesu kształcenia na ocenianym kierunku.